

Karjalaisten Sanomat

(Карјалазиен Саномат)

Viestejä Vienan ja Aunuksen karjalaisille. — Виестиллй Валгиенмерен да Ануksen карјалазил.

Ilmestyy Karjalan Sivistysseuran toimesta tämän syyskuun alusta kaksi kertaa kuussa 4-6 sivuisena. Tilaushinta vuoden loppuun 3 mk. tai 1 rupl. 50 kop. Yksityisnumerot 50 p. eli 25 kop. — Toimituksen osoite: Karjalaisten Sanomain Toimitus, Helsinki, Vuorimiehenk. 11 D.

Vastaava toimittaja
Iivo Härkönen.

Илмавуу Карјалаан Улендүс-сеуран тоймес tämän лехтен jällee kaksi kertaa kuue 2-3 lehtizennä. Tilauhus-(kuchunda)-hinda tämän vuoven loppuh 1 rub. 50 kop. Эрйиййезет лехтет 25 коп. — Редакциян адресси: Karjalaisten Sanomain Toimitus, Helsinki (Финляндия).

Karjalaisten Sanomat

Ilmestyvät täst'edes kaksi kertaa kuussa 4-6-sivuisena tämän kokoisena. Kirjoituksista toiset julkaistaan suomenkielellä, toiset aunuksen murteella, venäjän kirjaimilla — aunukselaisia varten. Silloin tällöin julkaistaan lehdessä kuvia. Lehden hinta on tänä vuonna 3 mk. eli (Venäjällä) 1 rupla 50 kop.

Lehden tehtävä:

1) tuoda viestejä Venäjän puolella asuville karjalaisille muusta maailmasta ja väittää heidän tietojamulle;

2) olla heidän varsinaisena, yhteisenä puhapaikkana, suoden sija heidän mielipitettensä ilmaisulle kaikista heille tärkeistä asioista;

3) olla heidän alkavien kaunokirjallisten yritystensä ilmoittelupaikkana.

Lehden yleinen ohjelma:

1) Kansankieli opetuskieliksi kaikkein karjalaisella alueella oleviin kouluihin, alempiin yksinomaiseksi, ylempiin tasa-arvoiseksi venäjänkielen rinnalle!

2) Kansankieli kirkkoihin ja seurakunnallisen hallinto mahdollisimman laajasti kansan käsiin! Pappit tulee saada kansan itsensä valita.

3) Karjalan kansan enemmistön uskontona on kreikkalaiskatoilisen uskonnon saatava rauhassa ja vapaasti kehittyä täyden uskonnonvapauden perusteella.

4) Kansan on saatava toimittua asiansa omalla kielellään kaikissa paikallisissa virastoissa ja kansan omia poikia on kaiken mahdollisuuden mukaan nimittävää näihin virkoihin. Hallituksen on otettava erityiseksi huomioon täällaisten virkamiesten valmistaminen.

5) Maanomistusoikeuksia on laajennettava.

6) Kansan on saatava vapaasti toimia oman edistymisensä hyväksi sekä taloudellisessa että henkiossä kuin myöskin valtiollisessa suhteessa.

7) Toiminnassaan on kansan noudatettava tarkkaa laillisuutta, sillä järjestys on kansojen parhain voima!

Lehteä toimittaa kirjailija IIVO HÄRKÖNEN ja kustantaa

Karjalan Sivistysseura.

Lehden toimituksen ja konttorin osoite: Helsinki, Vuorimiehenk. 11 D.

Карјалазиен Саномат

Илмавутах tämän сүүсүүн (сентябрян) алдус элгийи kaksi kertaa kuue 2-3 lehtizennä tämän kotoisena lehtizennä. Тойзет кирјутуксет пайиетах ланши да суомен киелел, тойзет тал ануksen (ливви) киелел. Эрйиййезет лехтет 25 коп. Тухтен хинда тийй вудеина 1 рубл. 50 коп., тухтенна 3 рубл.

Лехтен диело:

1) туува виестиллй Венжан пуолел элгийл карјалазил муус муаилмаст и виййя хеййян тиедолой муыл;

2) андуа тилуа хеййян пайинойл да кирјутуксинд кайкисе хейл тиргеисе ажейе;

3) андуа тилуа хеййян күйя- да кирјамиехин кайкисе старнойл, пайолойл да суаскойл.

Лехтен дуумат да миедес-пивот:

1) жотта рахвахан киелн тухисе николавиедее кайкисе рахвахан николнх да оннилайтоенх!

2) жотта рахвахан киелел и кирјикон диелот тойиитеттасе сего кирјикон сего муисе кирјикон ажейе. Виел пийдее рахвахан иччех пийсет эидиетя энембйл.

саномат саной кирјиконхине диедолойе и иче валлнта олат пайит.

3) Карјалазилеи да ливвикийн рахвахан пастояжкоийна пиронна пийдй тал православнойл (Венжан да Греескойн муан) виерол андуа тийзи вабахусе да ойгевус элий да олла tämän рахвахан кеекее.

4) Рахвахан пийдй суах кайкисе онне кирјалайкойе да лайтоксис, кайкисеи кирјамиехин да чийиулоис-олпийн кер, тойииттуя ажейе омаллех киелеллех, и тийиин-киеллизе кирјамиехисе он тийе-иеллех руветтава адумах карјалазилеи да ливвикийн рахвахан кеекее. Халнчубеен он руветтава пийдй кирјамиехисе валмистамах.

5) Муан-омистусе-ойгевукие он суурендеттава.

6) Рахвахан он суадаяв раухас да ахистелематта дуумие да тойиисе омиеи ажейелойн эдех кайкисе кохтисе.

7) Рахвахан он кайкисе ажейе ноуветтава дагилон да законом: толкку да порјадка он муан да рахвахан парас абу.

Лехтисе пайиаттаа

Карјалаан Улендүс-Сеура.

Лехтен адрессен: г. Гельснфорс, Финляндия. Карјалаистен Саномайн Тоимитус.

Kaikkialla Vienan ja Aunuksen Karjalassa

kuuluvat pappit ja muut kansan herättämistä ja heidän valistusliikettään vastustavat henkilöt panevan alulle ja levittävän huhuja, että Karjalan valistusta ajavat henkilöt ja „Karjalan Sivistysseura“ tarkoittaisivat toimiltaan yksistään Karjalan kansan kääntämistä toiseen uskoon, heidän oman uskontonsa hävittämistä. Tämän väärän ja vihamielisen puheen ymmärtää kyllä jokainen Karjalan valistustyössä mukana ollut henkilö: se kaikui joka suunnalta „Vienan Karjalaisten Liiton“ olemassaolon aikoina, se oli paras valtti venäläistyttyjä-munkin Kyprianon aikuisessa työssä, se nuoli on ammuttu aina Karjalan omakielisen valistustyön tekijöitä kohtaan vastustajain taholta sekä rajan Venäjän- että Suomen puolella. Se on järjetön ja naurettava puhe, sitä ei voi epäillä kukaan; mutta samalla se on — sitä ei voi kieltää — etenkin erinäisillä seuduilla kreikanuskoista Karjalaa varsin tehokas ase asiaa vastaan. Kun lisäksi ottaa huomioon vastustajain leppymättömän vihan asiaa kohtaan, niin on syytökseen kiinnitettävä mitä suurinta huomiota. Uskontoseikkaa ei todellakaan ole pidettävä vähäpätöisenä asiana. Alkuperäisissä ja kehittymättömissä tiloissa on uskonto kansan tärkeimpiä kysymyksiä, se on sen ainoa henkisen viljelyksen muoto, heidän runoutensa ja kirjallisuutensa. Siihen kiintyy heidän ajatuksensa aina kun se kääntyy sisäisempiin, henkisempiin asioihin. Vanha runous on kadonnut jo karjalaisiltakin mailta, uutta ei ole tullut sijaan, eletään omituisessa murroskaudessa, — mitäpä muuta olisi jäänyt jällelle?

Siksi on „Karjalan Sivistysseura“ päättänyt täten kääntyä kaikkien, sekä Suomessa että Venäjällä asuvien, etenkin karjalaisten hyväksi toimivain kansalaisten puoleen lausuakseen ja kehottaakseen, että kansan uskonnolle on annettava täysi tunnustus. Elämme kaikenlaisten vapauksien aikoja ja ennenkaikkea uskonnon ja omantunnon vapauden aikaa ja jo senkin vuoksi on annettava kullekin uskonnolle oma oikeutensa ja vapautensa, niinkuin ihmisen oma-kohtaisimmille asioille kousanaan. Kaikenlainen kää-

nytystyö ja sen tarkoitaminenkin on jätettävä, samoin pilkkaava suhtautuminen kansan uskontoon. Jokaisella uskonnolla ovat omat juurensa, sekä yleiset että yksityiset.

Tämän tekee Karjalan Sivistysseura siitä syystä, että sen tarkoitusperissä ei ole ollut koskaan minikäänlainen painostus kreikanuskoa kohtaan. Karjalan kansan pääuskontona on se sille antanut ja antaa täyden arvonsa. Sen toimihenkilöissä ja toimivissa jäsenissä on enemmistö kreikanuskoisia. Sen koulujen opetusohjelmaan kuuluu uskonnon opettaminen *täydellisesti kreikanuskoisen elämäntarkoituksen pohjalla* ja tämän yleensä käytettyjen, kirkollisvirallisesti hyväksytyjen oppikirjojen mukaan. Sen lisäksi on seura päättänyt etenkin aunukselaisille painattaa erinäisiä hengellisiä julkaisuja niinkään sopusointuisessa hengessä kreikanuskon kera ja myöskin hanke Uuden Testamentin saattamiseksi aunukselaisten luettavaksi puhuneen tavallaan selvää kieltä seuran suhtautumisesta uskontoon. Se ei tahdo taistella uskontoa vastaan.

Muuten tahtoo seura lausua sanansa kreikanuskosille papeillekin ja kaikille edellämainittujen huhujen levittäjille. Täten kylvätte te pahaa eripuraa ja katkeroittamisen siementä uskonheimolaistenne keskuuteen. Kuten sanottu, on seuran johtava aines kreikanuskoista väkeä. Ettekö loukkaa heidän tunteitaan alituisesti lietsomalla epäluuloa heidän tarkoituksiaan kohtaan? Ettekö synnytä vihaa ja halveksumista itseänne kohtaan, ja siten tavallaan vahingoita uskonnonkin asiaa? Sillä huono pappi luo usein huonoksi oppinsakin, ja ei ole kumma, jos täten todellakin myös tämän opin arvo ja asema kärsii. Elkkä luottakoe aina pimeihin voimiin!

Karjalan Sivistysseura.

Tunnelma Uhtuan juhlien valmistelujen keskeltä.

Kirkas heinä 11 p:n iltä. Kesäinen aurinko on laskeutumassa majoilleen, vielä viimeisillä säteillään luoden heijastuksensa ja punertavan hohteensa kuulakan kirkkaan peilityynen Kuittijärven pintaan. Ilman immet ovat käyneet levolle päivätyönsä jälkeen; ei tuulen henkäystä, ei lehvän liikuntaa, ei heinäin hievahdusta; kaikki uinuu ja lepää täydessä rauhassa. Kuin kuuntelisi koko elollinen luomakunta, huokaisi kuulumattomia huokauksia, odottaisi jotain, jota ei kukaan usko, ei aavista tulevaksi.

Ahti kultaisessa linnassaan oli myöskin käynyt lepäämään, purppuran hohteinen taivas ja värähtämätön veen pinta kattoivat salaperäisen haltian levähdyspaikkaa. Vielä muutama hetki sitten oli armoton Ahti nostanut aallot vyörymään valkeita hiekkarantoja vastaan, vihurit vierineet mustina toinen toisensa jälkeen.

Nyt kuuntelee veden kuningas ja koko luomakunta vain veden neitojen vienoa laulua, viehkeää, ihanaa, ihmiskorvin kuulematonta. Kaikki odotti huomista Petrunpäivää.

Joku outo riemastus sydämissä kulkivat pitkin Likopään syrjää kaukaiselle kotiseudulle vasta saapuneet vieraat, heidän joukossaan miehiä, naisia ja lapsiakin. Kotoiset kentät, joka kivi, mäennyppy ja nurkka tuntuvat heistä rakkailta. Kaikki oli niin somaa ja tutunomaista, mieltä keveästi liikahtuttavaa ja silmää hivelevää.

Kylän viimeistä soppea kohti he astuivat. Sinne

N. & K. SIITON, Myöpi
Omistaja PAAVO JYLHÄ.

tukuttain ja vähittäin:

Viljatarvaa, Herkku- ja hedelmätarvaa, Lasi- ja Porssiinivaraa, Kalastustarpeita ynnä monenlaista muuta sekatarvaa.

Toimittaa:

tavarain välitystä ynnä muita pienempiä asioita.

Liike:

Siitoin kivitalossa Kauppatorin varrella. Puhellimet: Konttoriin 115, Puotiin 270, Asuntoon 228.

Postiosoite: Sortavala. Sähköosoite: Sortavala, JYLHÄ.

veti jostakin syystä, ikäänkuin jostakin kutsusta. Kentän kauniin, hiekkaisen särkän harjalle.

Siihen he pysähtyivät. Siinä mieltivät hetken. Jo alkoi saapua siihen muutakin väkeä, nuorta ja vanhaa, parrakkaita ja parrattomia, jopa nuoria impiäkin, kauniita kassapäitä. Ennen pitkää oli kerääntynyt sankka ihmisparvi kentälle.

Siihen oli ensinnä koivikko ihana, juhlametsä laitettava.

Kuin taian voimalla se syntyi; nuoret miehet tarttuivat tappuraan, läheistä lehtoa kaatui ja hetken kuluttua kohosi tuuhea koivupuisto karulle kankaalle. Tuotiin jo lautoja hevosella, pienet poikaset kantoivat tankoja, tyttöset toivat köynnöksiä, jo kohosivat portit ja köynnökset kiertelivät pylväitä. Kirjoitukset vain puuttuivat, jotka aiottiin huomiseksi piirtää valkoiselle kankaalle.

Jo lavakin alkoi valmistua. Siinä silmän räpäkässä se syntyi laudoista. Kaikki olivat työssä ja touhussa.

Siinä nyt seisoi veljet vieretysten, puhelivat keskenään, silmät kirkkaina, katsellen kauniille Kuittijärven ulapalle. Huomautti siinä Puavila, että pitäisi saada siihen puhujalavakin. Ei siekailtu, ei arveltu, pian pölkyt pystyyn ja pian oli puhujalavakin valmis.

Siinä se jo seisoi vaatimattomana ja kainona, kuin karjalainen neitsyt mielehisen sulhasensa viressä kirkossa vihillä.

Puavila kulki äänettömänä ympäri juhla-akenttää tarkastaen äskeistä työtä. Ei puhunut kenellekään sanaakaan, oli entistä harvapuheisempi, vaipui aina syviin mietteisiin. Mitä hän mietti?

Kysymyksiin hän vastasi vain lyhyesti ja vältellen, mutta selvästi voi tarkka silmä huomata hänen sielussaan parhaillaan käyvän ankaran sisäisen taistelun. Oli ominaista hänelle, että hän tällöin aina vaiken, ei puhunut, ei parhaalle ystävälleenkään sanaa sanonut, ilmoittanut sielunsa sisimpiä liikkeitä.

Hän näki nuorison hälisevän iloisena ja ilo häntä ihastutti, mutta samalla hän ajatteli kansansa asiaa. Mitä tulee tästä kaikesta, tästä toistuvasta yrityksestä? Kerran oli halla tuon pannut, tapaako se nytkin nuoren viljan? Onko tämä kesäinen jnbla alkua siihen kesään, jota ilman Karjalan kansa ei voi elää?

Vieno kesäinen iltatuuli kuohui hellästi, kuuluu Kuittisen pinnassa alkoi käydä vienoa viriä. Kesäyön hämärä alkoi verhota salaperäisellä vaipallaan kaikkea, mikä oli taivaankannen alla.

Verkalteen alkoi sankka parvi liikehtiä pois, yömajoilleen, odottaen epämääräisin ajatuksin, mitä huomenna piti tuleman. Sillä huomenna piti oleman karjalaisten suuri Petrunpäivä!

Kuljin parven jälessä miettien. Nyt kai se alkaa se vuossataisen unen toteutuminen. Nousekoon huominen päivä ihanana! Elköön enää halla toukoja panko keskellä kesää! Elköön kuolko tämä rakas unelma syksyn pimeihin pilviin ja pelotuksiin!

Uskoin, uskoin siihen, kun painoin pääni pehmeälle pielukselle itäkävelyn jälkeen; uskoin, uskoin ja uskon yhä!

Timo.

Ensimmäinen rukoukseni.

„Taivahaini Tuatto, syöttäjä! varjele minun tuatoistani teissäni, matkoissaan, yöllä ja päivällä, pimeällä ja valkealla!“

Tämmöinen on se ämmö-rukkaani opastama, syvälle mieleeni painunut, pienenä paitaressuna opastama omankielinen rukous, minkä muisteleminen vielä harmaahapsenakin liikuttaa mieltäni. . . . Kaikki muut myöhemmin kirkossa ja koulussa kuulemani vieraskieliset rukoukset kuten „Otshe nase“, „Tsarjunebesnoje“ ja monet muut, vaikkakin niihin kaunissoituisilla nuotteillakin koetettiin lapsen harrastustani kiinnittää, ovat tuon ensimmäisen, yksinkertaisen, ämmöni opastaman rukouksen tieltä häipyneet olemattomiin. Monta kertaa olen elämäni varrella tullut ajatelleeksi, että mikähän tuossa ämmövainajani opastamassa rukouksessa on ollut se mieleenpainuva voima, joka lapsen mieleeni niin kiinteästi vaikutti, ja aina olen tullut samaan loppu päätelmään:

Oma kieli, se kallis kieli, jolla ensimmäiset hyödylliset sanat sain kuulla kantoajaiseltani, kuin hän kätkeyni päällitsee kumartuneena niitä minulle lausuilli, tämä hellän hempeäsointuinen kieli, kas se tuon omankielisen rukoukseni on tehnyt omanmielisekseni ja se se jon tämän rukouksen upottanut niin syvälle sydämeeni. — Tästä olen johtunut ajattelemaan, että kaikki se, mitä ihminen, varsinkin lapsena ollessaan ja mielensä vielä herkkänä hehkuessa saapi kuulla ja oppia, on ainoastaan oman kielisenä, syntymäkielisenä tehoavinta ja että ainoastaan ne yksilät ja kansat, joilla on tilaisuus omankielisen opin saantiin — ainoastaan ne voivat päästä kehityksessä korkeimmalle;

ainoastaan se, joka saa vapaasti ajatella, vapaasti tuntea ja vapaasti tunteensa ja ajatuksensa julkilausua omalla äidinkielellään, saattaa itseään täydellisesti ja taipumustensa mukaisesti kehittää. Pakkovaltain painostamat yksilöt ja kansat eivät kansaan ole voineet korkealle kehittyä. Vieraskielinen koulukasvatust on oppilaille kuin taskaan ylivoimaisen taakan kantamista. Siis kansalainen, Veli ja Sisar, nimessä kasvavan polvikunnan, hankkikaamme ja vaati-kaamme omakielisiä oppilaitoksia. Vain sillä tavoin me voimme säilyttää oman kansallisuutemme ja jälkeläisillemme tilaisuuden kehitysmahdollisuuksiin, joita meille itsellemme ei oltu suotu.

Paavo.

Viärie пагиной.

Viärie пагиной pietäh ne ristjikanzat, ket sanotah, jotta tämä lehti da kai tämän ajien ajaajat, эриномайтайн туа Карjalan Улендус-Сеура делодойлах таркитеттас сидä, jotta Ануksen да кайкен Венжан-муан ливвиккөхизен либо карелдскойн рахвахан пидас мууттуа ома вiero, туа ванха, илмон-игуне, кудауа он ийил маил айнос piettү, кудауа jo туатот да туатотойн туатот piettih да кудамад он тид айнос тоймех тулду. Сегө мейjän пидас мууттуа? күсүттө түб. Сидä эйвой ни кен ајателла, се олис мейjän раккахимбах ажиех пууттумиста, сидä эммо войс ни куйн сувайја!

Ненга ајаттелетто түб, рахвас; ненга и мүб, tämän lehten luadjat и kirjuttajat и painattajat; ненга дуумий и туа пахойн саноту Карjalan Улендус-Сеура; ненга кай tämän ажиех миехет. Но эйхай куй вой олда тойзин. Хүб иче оллах жури самау ускуо, журий ухта вiero, — куй хүб войдас рувета ичидедях вастах изменія пидамях? Опникуа дуумайја! Омал рунгал вет эт рубие пахуа руадамах. Но эйго хемги оле гиса кал-летемби?

И тойста дуумуа монет pietäh: Качо, Кар-jalan Улендус-Сеура — ми tämä олдох! Се мейдä тойних рахвахих, ругчилоях нених да вайкка кэх ухтех-сидуо тахтоо. Эй олда оmie миехie нима хувин-луадитат, Эй элетä ийил маил.

Элетäh! Койт хейл кайкил алгизин он оллух Венжан пуолед, либо Ануkses либо Ланис; а оmie миехie хүб муга-мүб оллах, jotta сiel узил пай-койл монис кохтис хейдä вил мониев вуозиев јал-лес ваккиазинна да вieroхинна pietäh. Но онго tämä кохтуа: эй качота омиксе сiel эйгä тид! Эй оман эйгä вieroхан рахвахан пуолес!

Ома рахвас! Сие ома рахвас да оmat миехет арвос пие, хейдä туннуета, сие элä оmie вiero! Сие кай ома кохтае тунне, либо эй ни кен ни сјул анна ни мидä арвоу! Сие элä айнос оmie кохтае пахуа дуумуа пие! Качо энинн вiero-хемби! Вет синулги он хеймолазие муанлмас, и не кет муот оллах куй не кет сјун омуа килдä пайстах, либо сјун эллендеттävия килдä? Эйго tämä оле jo Јумалан сормен-озутус? Метет тойзех муах, сие эй синун саной уммәрдетä, монет тойзех, сие jo сјун пагина хувин эллен-детäh, — но кумбане муа да рахвас он синул омамби, раккахемби?

Нугой эй оле ни ухта муада да рахваста, мие эй оmie ажейдä арвос piettäs, мие эй омах килех табавуттас, мие эй кайккие оmie дуумие дуумайдас. Качо Венжан рахвахие! Онго хейс кедä, кен эй санос; минул чйинунiekат, опеттайт, панит дай кай омәкиелизет! Минил эй оле ай-гуа рувета опеттелемах вieroста килдä, минул он адра пеллод, коеса хейнäs, мин' эи вой ләх-тје вевон-максолойн тәх килен опних! И минул муа омаксе; ома валда омил мандерил, тас омил туатотойн тидойл!

Вот, тәдä-и тейjän веллjet тахтоттас тейл. Эй ни мидä ухтех-сидомиста, вай омуа валдуа тейjän омил маил!

Тейjän хеймолазие.

Ома венех.

Пиеви пајоне.

Айг' он мейли jo рахвас рајан рувета оmie дуумаймах, айг' он рувета руандах jo мајан, оmie кохтје корјуамах!

Айноско паннах вieroхад мейдä вieroхан венехен соувандах! Виксигö олеммо пахембат хейдä венехтä омуа охјуамах!

Вийкон jo вieroхад перäе олних, вiederх, минне вай миели хейл. Нүтпо jo айјат тойзет тулдох, нүтпо он иänen валда i мейл!

Пау.т.

Ануksenmaasta.

Aunuksesta kirjoitetaan meille, koskettelemalla etupäässä eteläaunuskalaisia olja:

Vapauden tuoma tuulahdus on lehahtanut näillekin seuduille, mutta se on ilman mitään voimaa ja määrättyä tarkoitusta. Varsinkin kansankieliset harrastukset ja kansalliset pyrkimykset ovat niinkuin unennäkyjä koko alueella. Siihen nähden koko kansa nukkuu. Ollaan ihan ihmeissään jos julkisesti puhuu kansalle heidän omalla kielellään. Sen keskuudessa ei ole koskaan pidetty julkisia puheita kansan omalla kielellä. „Sivistyneet“, milloin ovat esiintyneet, ovat aina käyttäneet julkisessa ja yksityisessä esiintymisessään Venäjän kieltä. Pidetään seurassakin melkeimpä kuin kunniasiana puhua Venäjää. Varsinaisen kansan keskuudessa on sitävastoin oma kieli pysynyt harvinaisen puhtaana. Ainoastaan suurempain valtateitten varsilla on kieleen jossain määrin sekoittunut venäläisiä sanoja.

Lapsia kouluissa on koetettu taivuttaa käyttämään kotonaankin venäjää. Oma kieli kouluissa on ollut ankarasti kielletty. Siitä huolimatta käytetään kotiloissa omaa kieltä kaikessa puhtaudessaan. Se on monissa seuduissa melkein samanlaista kieltä kuin Suistamon itäläidoilla olevissa kylissä koulukasvatusta saamattoman rahvaan keskuudessa. Tervehtiminen tapahtuu kokonaan karjalaiseen tapaan. „Sivistystä“ saaneitten ja jollain tavoin valtionpalveluksessa olevain keskuudessa vain pyritään viljelemään venäjän kieltä.

Muuten on kansan miespuolinen s. o. varsinaisen aines sotapalvelusta suorittamassa. Nykyään ovat ainoastaan vanhemmat miehet, naiset ja lapset kotosalla. Niiden keskuudessa ovat kaikki aatteelliset harrastukset nukuksissa. Mutta siitä unestahan ne olisi herätettävä. Ei ole minkäänlaista valistustoimintaa kansan keskuudessa mihinkään suuntaan. Puuttuu seura- ja yhdistystoiminta kokonaan. Aunuksen kaupungissakaan ei ole minkäänlaista seuraa, nuoriso-, raittius- tai munta yhdistystä. Tunnetaan vain entisinä viinan aikoina toimineet, pappien johtamat raittiusseurat. Sotamiehillä on jonkun verran käsitystä voimisteluseuroista. Puhujia ja esitelmöitsijöitä ei ole kansan keskuudessa käynyt koskaan muulloin kuin tunnetun Kyprianon aikana; joskus muistellaan jonkun munkin saarnanneen uskonnollisista ja siveellisistä asioista. Vallankumouksenkin aikana on tehty vaan virallista selkoa tapahtumain kulusta, sotilasviranomaisen toimesta. Kirkoissakin saarnataan, minkä saarnataan, pääasiassa venäjäksi. Joskus muutamissa paikoissa on saarnattu kansan kielellä, mutta harvoin. Jumalanpalveluksia on tuskin koskaan pidetty kansankielellä. Tämähän on luonnollistakin, kun papit eivät osaa kansan kieltä juuri ollenkaan. Mutta kansankielisiä jumalanpalveluksia kyllä kaivataan. Monissa seuduin haluaa kansa kuulla jumalanpalvelukset omalla kielellään ja eritoten saarnat sekä kaikki kuulutukset. Monet sanovat, että kun pappi lopettaa kirkossa saarnansa, niin sitten akat alkavat toisiltaan kyselynsä, mitä pappi sanoi. Muutos olisi tarpeen tässä kohden; ja moneen paikkaan olisi kansan kieltä jota-kuinkin taitavia pappejakin saatavissa. Mutta koska niitä asetetaan toimiin? Koska kansa niitä oikein voimakkaasti vaatii? Näet se on piintynyt siihen vanhaan ikuiseen tapaan, eikä ole halukas kairaamaan muutoksia. Papit taas pitävät vanhaa tapaa itselleen mukavimpana. Venäjän kielen kuulemiseen kasvatetaan kouluissa ja kaikkialla. Opetus käypi kokonaan venäjäksi. Opettajiston keskuudessa olisi kylläkin käymässä virtauksia koulun uudistamiseksi kokonaan, mutta mitä siitäkään tulee ja mihin se lopulta tähtää? Vanhoillinen aines on vankka ja luja.

Muuten kouluja on perustettu jokaiseen suurempaan kylään, joten karjalaisella alueella niitä lienee suhteellisesti enemmän kuin venäläisellä. Vanha hallitus on pitänyt rajamaitten „sivistämistä“ koulujensa kautta erikoisena huolenaan. Koulut ovat sentään verrattain pieniä, eivätkä voi täysin tyydyttää tarvetta. Harvoilla niillä on oma talo, useimmat on sijoitettu pieniin ja altaisiiin talonpoikaistaloihin. Ainoastaan Kavainossa (lähellä Suomen rajaa) on tarkoitusta varten rakennettu oma talo, toinen on Aunuksen eteläpuolella Jyrgilän kylässä, suuremman rakennus, ja kolmas Stroitsan Konnussa. Videlen koulun talolla on kivijalka ollut valmiina jo pari vuotta. Samoin on Aunuksen kaupungissa joku koulurakennus tekeillä. Aikoinaan ei koulutaloista keritty pitää täyttä huolta ja viime vuosien aikana on sota ehkäissyt niiden kehityksen.

(Jatkoa 8:lla sivulla.)

Pohjois-Aunuksesta,

Poventsan kihlakunnasta, on Karjalan Sivistysseuralle saapunut mielenkiintoinen kirjelmä, jossa selvitetään ensinnäkin sitä, miten Pohjois-Aunus suhtautui ensin Karjalaiseen Veljeskuntaan (Kyprianon perustamaan venäläistyttämisseuraan) ja sitten aikaisempiin karjalaiskansallisiin valistusliikkeihin. Edelliseen on alueelle aina suhtauduttu epäilevästi ja kielteisesti, mutta myöskin jälkimmäiset eivät ole aina voineet temmata sikäläistä kansaa mukaansa. Suomalaisen ja karjalaisen välillä on ollut, sanoo kirjoittaja, juopa, jota ei ole voitu hevittää umppeen vetää. Suomalaisen suhtautuminen karjalaisiin, ehkä emiten uskonnollisista syistä, ei ole ollut aina sellaista kuin sen pitäisi olla. Karjalaisia, kreikanuskaisia karjalaisia, ei ole Suomen puolella ja suomalaisten puolelta aina kohdeltu arvoa antavasti. Kuinka usein olemme kuullut suomalaisilta nimen „ryssä“, „pitkätukka“ y. m. s., lausuu kirjoittaja. Kuinka usein olemme saaneet heidän heittämiensä epäluuloa kantaa! Tämä ei ole voinut vetää rajantakaista kansaa Suomeen päin. Rajaseuduilla syntyy vielä ikävämpiä hankauksia. Tästä syystä on juopa miltei vain kasvanut eikä pienentynyt.

Tästä ja monista syistä on nytkin asiantila vielä sellainen, että onnellisimpana saavutuksena Karjalan kansalle Venäjän puolella olisi pidettävä oman erikoisen autonomian saavuttamista, sanoo kirjoittaja. Se tempaa täällä kaikki mukaansa. Se on kansan ajatus. Sen ajamisessa on Karjalan Sivistysseuralle oikea pohja.

Eläköön sen perusteella Karjala, hundahtaa kirjoittaja kirjelmänsä lopussa.

Kirjelmän lähettäjä on eräs vaikutusvaltaisia pohjois-aunukelaisia.

Pelkoa Suomeen liittämistä

näyttää lietsottavan useilla paikoilla Venäjän Karjalaa kansan keskuudessa sen omakielistä valistusliikettä vastustavain henkilöiden taholta. Se näyttää olevan toinen ase heidän käsissään edellämäin työn vahingoittamiseksi ja vaikeuttamiseksi, uskonto-kihoituksen ollessa toisena. Mutta yhtä tarkoituksellinen ja tahallinen kuin on uskontokihoitus, yhtä väärä ja vailla kaikkea pohjaa oleva on tämäkin halpamainen hälyytys kansan käsitteiden sekoittamiseksi ja saattamiseksi omaa asiaansa vastaan. Heti vallankumouksen jälkeen ilmestyi kyllä erinäisiin Suomen lehtiin uutinen — josta se sitten tietysti heti joutui Venäjän lehtiin, — että eräillä tahoilla olisi ajatusta tähänkin, liittämisen suuntaan. Karjalan Sivistysseura ei ole kuitenkaan koskaan ollut tämän ajatuksen kannalla, eikä sillä ole mitään tekemistä tuon uutisen kanssa, jo siitäkään syystä, että se ilmestyi kiertelemään jo ennenkuin seura perustettiin.

Karjalan Sivistysseura noudattaa toiminnassaan yksinomaan kansan tahtoa. Karjalan Sivistysseuraa ei ole perustettu ajamaan Suomen asioita — siitäkään syystä, kun Suomi kyllä tulee hyvin toimeen ilman sen apua — vaan yksinomaan Karjalan kansan etuja. Suomalaisilla on lukemattomia järjestöjä ja voimia omien etujensa ajamiseksi, karjalaisilla, nimittäin etupäässä Venäjän puolella asuvilla alkuperäisillä karjalaisilla, toistaiseksi yksinomaan tämä. Karjalan Sivistysseura on karjalaisen seura eikä suomalaisten s. o. suuriruhtinaanmaan suomalaisten, vaikka sen johto onkin toistaiseksi olojen pakosta Suomessa. Se tulokoon kerta kaikkiaan sanotuksi sekä puolelle että toiselle.

Kun Karjalan kansa Venäjän puolella enemmistömielipiteellään ryhtyi ajamaan Venäjän Karjalan oman autonomian asiaa, asetui Karjalan Sivistysseurakin sille kannalle. Seura on erottamaton osa Karjalan kansan omaa toimintavoimaa ja sen ajatustapoja. Sen enemmistö on puhtaita karjalaisia, synnyttäjä ja sukujuuriltaan Karjalan kansan keskuudesta olevia henkilöitä. Siksi elköön levitettäkö sitä kohtaan kaikenlaisia epäilyksiä, elköönkään leimattako sitä Karjalan kansalle vieraiden tarkoitusperäin ajajaksi. Sen tarkoitukset nähdään sen säännöistä ja sen adressista Venäjän väliaikaisella hallituksella, joka on luettavana tämän lehden näyttenumerosta.

Karjalan Sivistysseura.

Venäjän kirkollisasiain ministeriö.

Väliaikainen hallitus on päättänyt lakkauttaa synodin yliprokuraattorin viran ja perustaa sen sijalle kirkollisasiain ministeriön. Uuden ministeriön alaisia tulevat olemaan synodin yliprokuraattorin kanslia ja sisäministeriön yhteydessä oleva ulkomaisten uskontojen hengellisten asiain osasto. Uudella ministerillä on toistaiseksi myöskin synodin yliprokuraattorin valtuudet.

Tämä väliaikaisen hallituksen toimenpide tekee perinpohjaisen käänteen Venäjän kirkollisen hallinnon historiassa. Kirkollisasiain ministeriön perustaminen merkitsee Venäjän kirkon vapautusta siitä riippuvaisuudesta valtiosta, mihin sen Pietari Suuri synodin yliprokuraattorin viran perustamisen kautta saattoi. Venäjän kirkon historiassa on jo ollut lyhyt 7-vuotinen aikakausi Aleksanteri I:n aikana, jolloin yliprokuraattorin virka oli lakkautettu. Sen sijalle perustettiin hengellisten asiain ministerin virka. Tämä ruht. Golitsynin ministeriö suuressa määrässä muistutti nyt perustettua kirkollisasiain ministeriötä. Mutta silloin se muodosti ainoastaan uuden rajan synodin monarkisen „korkeimman tuomarin“ ja kirkollisen hallinnon välillä. Nyt sitä vastoin valtiolta kokonaan syrjäytetään sekautumasta kirkon sisäisiin asioihin. Ne jätetään kirkollisen itsehallinnon hoitoon.

Venäjällä olevat uskonnot ovat tähän saakka olleet jaetut kahteen luokkaan. Vallitsevan uskon, oikeauskoisen valtiokirkon asioita on hoitanut itsenäinen virasto, jonka edustaja, synodin yliprokuraattori on ministerin oikeuksilla kuulunut hallitukseen. Kaikki muut enemmän tai vähemmän suvaitut uskonnot ovat olleet sisäministeriön hengellisten asiain osaston tai erinäisissä asioissa senaatin alaisia.

Tällaisesta asiain tilasta on ollut sekä hyviä että huonoja seurauksia.

Oikeuskoinen kirkko on Venäjän valtiokirkko. Järjestettyä erityiseksi virastoksi on se välittömästi ollut osallisena valtakunnan hallintoon. Mikä merkitys sillä on ollut, näkyy siitä, että vv. 1880—1905 ei ratkaistu ainoakaan tärkeämpää asiaa synodin yliprokuraattorin K. P. Pobjedonostevin tehokkaasti ottamatta osaa asiain käsittelyyn. Myöskin Pobjedonostevin seuraajat ovat seuranneet hänen esimerkkiään. Mutta itse kirkko oli alennustilassa ja kirkollinen elämä lamauksissa.

Aivan toisin oli toisten uskontojen laita. Ne ovat aina olleet enemmän tai vähemmän vainottuja, vasten tahtoa suvaittuja. Valtio on kääntänyt niihin mahdollisimman vähän huomiota. Mutta niitten sisäinen elämä on ollut täydellisesti vapaa. Asiantilaa kuvaamaan riittänee, kun mainitsemme vanhauskolaiset, jotka Nikolai I:n hallitessa perinpohjin tuhottiin ja jotka vasta vasta 1905 ovat alkaneet vapautua siitä alennustilasta, jossa he siihen saakka olivat olleet.

Tämä luokittelu tulee nyt loppumaan, sillä kirkollisasiain ministeriön perustaminen, samalla kuin se on todellisenä askeleena valtion ja kirkon eroon, edellyttää täydellistä omantunnon ja uskonnon vapauden periaatteen toteuttamista. Uuden ministeriön perustaminen edellyttää, että valtio kieltäytyy tunnistamasta jotakin uskontoa valtiokirkoksi, vaan suokullekin niistä asianmukaisen oikeudellisen ja aineellisen aseman valtakunnassa yhdenvertaisuuden perusteella. Toisin sanoen, valtio tulee samalla tavalla valvomaan kaikkien kirkkojen hallinnon ulkonaisia asioita, mikäli ne valtakunnan etuja koskevat. Vaikka maan väestöstä kokonaista 144 miljoonaa venäläistä tunnustaa kreikkal. katolista uskontoa, niin joutuu Venäjän nykyinen „hallitseva“ kirkko ainoastaan ensimmäiseksi vertaistensa joukossa ollen samalla tavoin kuin toisetkin kirkkokunnat kirkollisministeriön alainen.

Mitä tulee Venäjän nykyisen korkeimman kirkollisen hallinnon, synodin, uudestaan järjestämiseen, on se jätetty yleisvenäläisen kirkolliskokouksen tehtäväksi.

K. R.

Suomen kreikkalaiskatolisen kirkon uudistus.

Suomen Senaatin viime keväänä asettama komitea Suomen kreikk. kat. kirkon olojen järjestämistä varten esitti viime heinäkuussa Valamon luostarissa pidetylle kreikk. kat. hiippakunnan kokoukselle siihen-astisen työnsä tulokset.

Seuraavassa julkaisemme tärkeimmät kohdat komitean laatimasta ehdotuksesta.

Suomen kreikkalaiskatolisen kirkkokunnan kirkkolaki.

Suomen kreikk. kat. kirkkokunta on kanoonisesti riippuvainen Venäjän kreikk. kat. kirkosta. Siviili- ja taloudellisissa asioissa alistetaan se Suomen siviilihallinnolle.

Ne tapaukset, joissa ylempänä mainittu kanooninen riippuvaisuus esiintyy, ovat seuraavat:

- a) piispan vaalin vahvistaminen ja virkaan vihkiminen;
- b) valitukset piispoja vastaan;
- c) sellaisten kirkolliskokouksen päätösten vahvistaminen, jotka koskevat uskonoppia ja kanoonisia sääntöjä;
- d) valitukset edellisessä kohdassa mainituissa asioissa;
- e) kaikki ne asiat, jotka kirkolliskokous itse katsoo tarpeelliseksi alistaa Venäjän korkeimman kirkollishallinnon vahvistettavaksi.

Kirkkokunnan esipaimen.

Suomen kreikk. kat. kirkkokunnan esimiehenä on arkkipiispa.

1) Arkkipiispa valitaan määrättyjen sääntöjen mukaan yhteisessä kirkolliskokouksessa, jonka puheenjohtajana toimii siihen valtuutettu piispa.

2) Venäjän korkein kirkollishallitus vahvistaa vaalin sekä antaa määrättyjen valitun vihkimisestä virkaan, jos valittiin ei vielä ole piispa. Senaatin edustaja saa tehdä muistutuksia vaalitulaisuudessa. Ne eivät ole kokoukselle sitovia. Jos senaatin edustaja on kreikk. katolinen, saa hän ottaa osaa vaaliin.

Kirkollinen hallinto.

Suomen kreikk. kat. kirkkokunnan kirkollisen hallinnon muodostaa kirkolliskokous, joka toimii määrättyjen sääntöjen mukaan.

Kirkollishallitus.

1) Suomen kreikk. kat. kirkkokunnan juoksevia asioita hoitaa kirkollishallitus.

2) Kirkollishallituksen muodostaa Suomen kreikk. kat. kirkkokunnan piispa, Viipurin tuomiorovasti ja viisi kirkolliskokouksen neljäksi vuodeksi valitsemaa jäsentä. Viimeksimainituista on 2 pappia, 1 lukkari tai diakoni ja 2 maallikkoa.

3) Kirkollishallituksen jäsenten vaali uudistetaan joka kahden vuoden kuluttua. Ensi kerran eroaa puolet valituista jäsenistä kolmen vuoden kuluttua arvan kautta.

4) Kirkollishallituksen kokouksissa toimii puheenjohtajana piispa tai hänen poissa ollessaan Viipurin tuomiorovasti. Molempien poissa ollessa toimii kirkolliskokouksen kokouksen puheenjohtajana vanhin kirkollishallituksen pappijäsenistä.

5) Työjärjestyksen toimintaansa varten laatii kirkollishallitus itse.

6) Kirkollishallituksen on asiat käsiteltävä sillä kielellä, joko suomeksi tai venäjäksi, jolla asia on pantu vireille, ja päätös myöskin annetaan samalla kielellä.

7) Asiat kirkollishallituksessa esittää sihteeri, joka myöskin hoitaa kirkollishallituksen asiat.

8) Kaikilla kirkollishallituksen jäsenillä on yksi ääni. Jos äänestyksessä äänet jakautuvat tasan, tulee päätökseksi se mielipide, johon puheenjohtaja yhtyy.

9) Jos piispa ei yhdy kirkollishallituksen päätökseen, esitetään se asian laadun mukaan joko kirkolliskokouksen tai Venäjän korkeimman kirkollishallinnon ratkaistavaksi.

10) Kirkollishallituksen sihteerinä pitää olla kreikk. kat. henkilö, joka hyvin taitaa suomen- ja venäjänkielen, sekä tuntee Suomen lainsäädännön. Etusija on annettava suomalaisen lainopillisen sivistyksen saaneelle henkilölle.

11) Sihteerin valitsee kirkollishallitus senjalkeen kuin paikka on ollut auki julistettuna sillä tavalla kuin Suomen keskusvirastojen virkamiesten virkahakemuksista on säädetty.

12) Kirkollishallitus laatii sihteerille ohjesäännön.

13) Sihteerin apulaisena toimii notario, joka on kreikk. kat. henkilö, taitaa suomen- ja venäjänkieltä ja jonka kirkollishallitus valitsee luottamusta nauttivista henkilöistä senjalkeen kuin paikka on laillisella tavalla ollut auki julistettuna.

14) Rahavarain hoidon usko kirkollishallitus erityistä palkkiota vastaan joko sihteerille tai notariolle.

15) Kirkollishallitus palkkaa kansliatöitä varten tarpeellisen määrän kirjureita.

Kirkolliskokoukset.

Suomen kreikk. kat. kirkkokunnan kirkolliskokouksilla on kirkkokunnan elämässä hallinnollinen ja lakiasäätävä merkitys.

Kirkolliskokouksella on seuraavat oikeudet ja tehtävät:

a) kirkkokunnan yleisen hallinnon ja yksityisten seurakuntien hallinnon asiain järjestäminen ja niiden toiminnan valvominen;

b) piispan ja kirkollishallituksen jäsenten valitseminen;

c) papiston, kirkkokunnan valistus- ja hyväntekeväisyyslaitosten, -yhdistysten ja seurojen toiminnan yleinen valvominen;

d) papiston jäsenten ja kirkollisten alkuopetuskohtojen opettajain valmistuslaitosten, kirkollisten alkukohtojen toiminnan, jumalanpalveluksen toimittamisen, kouluissa annettavan uskonnonopetuksen, rippikoulujen, sunnuntaiopetuksen sekä kyläluokkien pitämisen yleinen valvonta;

e) kirkkokunnan hallinnon- ja kirkollishallinnolle alistettujen laitosten rahavarojen ja muun omaisuuden käyttämisen yleinen valvonta kirkollishallituksen vuosittain antaman kertomuksen pohjalla.

Kirkolliskokouksia pidetään joka toinen vuosi. Piispan valitsemista varten ja muutoinkin tarpeen vaatiessa pidetään ylimääräisiä kirkolliskokouksia.

Kirkolliskokouksen kokoonkutsuu piispa kirkollishallinnon kautta.

Kirkolliskokouksen toiminta kestää korkeintaan 14 päivää.

Papiston ja maallikkoedustajia on yhtä paljon. Vaalikelpoisia seurakuntien edustajiksi ovat kaikki Suomen kreikk. kat. seurakuntien mies- ja naispuoliset jäsenet, jotka ovat täyttäneet 24 vuotta ja täyttävät samat ehdot kuin valtiollista äänioikeutta nauttivat henkilöt.

Valtakirjalla ei saa äänestää.

Valitukset vaaleista tehdään kirkollishallitukselle.

Kirkolliskokousten harkittavaksi ja päätettäväksi jättävät asioita ja kysymyksiä kirkkokunnan piispa, kirkollishallitus, seurakuntien papisto, seurakunnat, uskonnollis-siveelliset yhdistykset, seurakunnat, opettajain yhdistykset ja kokoukset ynnä yksityiset kirkkokunnan jäsenet.

Kirkolliskokouksen, jonka kokoukset ovat julkisia, avaa kirkkokunnan esipaimen tai hänen määräämänsä henkilö.

Kirkolliskokouksen piispan vaalia varten avaa kirkolliskokouksen pyynnöstä Venäjän valtakunnan korkeimman kirkollishallinnon määräämä piispa.

Kirkolliskokouksen esimiehenä on kirkkokunnan arkkipiispa.

Puheenjohtajaksi ja varapuheenjohtajaksi valitaan suomen- ja venäjänkieltä taitavat henkilöt.

Arkkipiispan ja kirkollishallituksen jäsenten vaalissa tulee valituksi se, joka saa $\frac{2}{3}$ annetuista äänistä. Jos ensimmäisessä äänestyksessä ei kukaan ehdokkaista saanut äänimäärää, toimitetaan uusi äänestys. Jos toisella kerralla ei saada tarpeellista äänimäärää,

toimitetaan kolmas äänestys, jolloin valituksi tulee se, joka saa suurimman määrän ääniä.

Semmoiset kirkolliskokouksen päätökset, jotka eivät tarvitse Venäjän korkeimman kirkollishallinnon tahi Suomen senaatin vahvistusta, saavat lainvoiman semmoisinaan.

Edelleen luettiin Valamon kokoukselle laajasti perusteltu ehdotus papiston palkkaussääntöksi.

Juhlapäivien viettäminen uuden ajanlaskun mukaan.

Komitea on saanut valmiiksi myöskin ehdotuksen juhlapäivien viettämisestä uuden ajanlaskun mukaan.

Juhlapäivien viettäminen Suomen kreikk. kat. seurakunnissa vanhan ajanlaskun mukaan, huomauttaa komitea, tuottaa tavattomia hankaluuksia, varsinkin siellä, missä kreikk. kat. väestö asuu luterilaisten keskudessa. Tästä on ollut lukemattomia valituksia ja pyyntöjä, että juhlapäivien vietossa siirryttäisiin uuteen ajanlaskuun. Niinpä jo v. 1905 tehtiin maallikköiden ja papiston yleiselle hiippakunnan kokoukselle seurakuntain puolesta pyyntö uuden ajanlaskun käyttöönottamisesta ja silloin kokous päätti tehdä esityksen siitä yleisvenäläiselle kirkolliskokoukselle.

Seikkaperäisen perustelun jälkeen ehdottaa komitea uuden ajanlaskun aloitettavaksi marrask. 1 p:stä, joka vastaa lokak. 19 p. v. l.

Samalla on komitea laatinut ensi vuodeksi kalenterin, jossa otetaan huomioon myöskin vanha ajanlasku. Komitea ehdottaa siirryttäväksi uuteen ajanlaskuun jo tänä vuonna.

Komitean valmistettavana on edellänimittujen lisäksi vielä kokonainen joukko kysymyksiä. Mainittakoon niistä esim. kysymykset pappien oikeudellisesta asemasta, avioliittosuhteista, seurakunnan ja kirkon verottamis-oikeudesta, kreikk. kat. kirkon uskonnollisen ja seurakunnallisen elämän elvyttämistä koskevista laitoista j. n. e.

Pieniä uutisia Vienan ja Aunuksen Karjalasta.

— **Semstvolaitos Vienan Karjalassa.** Kuluneen kesän ajalla saapui Vienan Karjalan kunnanhallintoihin ilmoitus, että läänille on myönnetty oikeus järjestää semstvolaitos läänin. Tämän mukaisiin järjestelypuuhiin lienee kuntien puolesta jo ryhdyttykin.

Ennestään on ollut semstvolaitos m. m. Aunuksen läänissä.

Uhtuan kunnan semstvolaitukseen on valittava 24 jäsentä ja niistä yksi Kemiin yleisen kokouksen edustajavalitsijaksi. Äänioikeutettuja ovat 20-vuotiset ja äänestys tapahtuu lipuilla.

— **Yleistä kuntien keskeistä edustajakokousta** on viime aikoina puuhailtu Vienan Karjalassa. Kokoukseen tulisivat ottamaan osaa kaikki Kemiin kihlakunnan karjalaiset kunnat. Puhtaasti venäläisiä kuntia ei kihlakunnassa montta olekaan; niissäkin, jotka sellaiseksi luokitunevat, on valtava osa karjalaisia. Näissä kunnissa kallistunevat kuitenkin mielipiteet venäläisyyteen päin.

— **Uusia venäläisiä kouluja Vienan Karjalassa.** Eräissä viime kesänä Vienan Kemissä pidetyssä kokouksessa on kuuleman mukaan päätetty perustaa Jyskyjärven, Paanajärven ja Voijärven pitäjien eteläisessä Vienan Karjalassa suuremman venäläiset koulut, joita kertonamme mainitsee aivan seminaareiksi. Kurssin pituus tulisi näissä kouluissa olemaan 2 vuotta. Uhtuaan lienee myöskin suunniteltu jotakin korkeampaa venäläistä oppilaitosta. Ennestään siellä on jo alempiasteinen venäläinen opettajain valmistuslaitos.

Pienten kansojen kysymys.

„Russk. Voljassa“ kirjotti kesällä prof. F. O. Magarik m. m. seuraavaa:

Verrattain laajalle on levinnyt luulo, etteivät pienet kansat voi eikä niiden tulekaan olla itsenäisiä. He eivät muka voi taloudellisesti, ei sotilaallisesti eikä sivistyksellisesti ylläpitää itsenäisyytään. Historian sanotaan opettavan, että sivistyksen voimakkaasti kehittyessä syntyy suuria valtakuntia ja suuria kansoja, kun taas pienet poliittiset ja kansalliset yhteisöt tahtomattaankin joutuvat riippuviksi suurista ja kaikki tämä muka tapahtuu sekä koko ihmiskunnan että näitten pienten kansain eduksi.

Tämä mielipide pienistä kansoista on levinnyt etenkin suurissa valtioissa, sitä julistavat etenkin taloudelliset liberaalit, samoin sosialistit (marxilaiset), jotka pyrkivät luomaan suuria taloudellisia yksiköitä. Esitellään lisäksi seuraava, muka huumaanainen todistuskappale, että ihmiskunta vähitellen kypsyy yleiseen sulautumiseen. Näinä päivinä me olemme lukeneet esim. Ivanov-Rasumnikin kirjoituksen seuraavaan henkeen: Itävallan kukittamalla serbialaisilla ei olisi hmonempi kuin Serbiassa ja lisäksi pääsisivät he yhdistymään: pienet valtiot ovat vain bufferteja suurten valtioiden törmästyksessä yhteen. Pangermanistien todistuskappaleet ovat yhtäpitäviä; he pitävät todistettuna, että olemassaolon oikeus on vain suurilla kansoilla.

En halua antautua filosofiseen harkintaan, kumotakseni tämän valheellisen luulon. Osotan vain tosiasioita, tilastollisia ja historiallisia. Euroopassa on 27 itsenäistä valtiota, jos Saksa ja Itävalta-Unkaria pidetään yhtenä valtiona; jos lasketaan saksalaiset valtiot ja Itävalta-Unkaria, saadaan 52 valtiota.

Tämäkö lienee vastaus kansan hartaisiin toivomuksiin ja seuraus vallankumouksen tärkeimmästä perusteesta: eri kansallisuuksille oman kielen ja itsemäärämisen oikeus? Eivätkö vallankumouksen saavutukset ja päämäärät koskekaan muita, kuin suurvenäläisiä? Heti vallankumouksen jälkeen lähetti Vienan Kemin toimeenpaneva komitea — kuten lehtemme viime n:ssa ollut uutinen osotti — vienankarjalaisille kiertokirjeen, jossa luvattiin näille kaikki: omat kansakoulut, oikeus puhua omaa kieltä omilla kokouksissa y. m., y. m. mutta nyt kuuluu samaisesta Kemistä tämän tapaista. Eräissä kokouksessa siellä on lausuttu, että „eiväthän karjalaiset tee mitään omalla kielellään, kun sillä ei minnekään pääse“. Eihän venäjän kielelläkään sentään kaikkialle pääse, vaikka sen alueen on sanottu käsittävän melkein puolen maailmaa, ei sen oma veljeskansain Ukrainakaan enää sille täyttä arvoa anna. Ei tällä perusteella ratkaista kansojen itsemäärämis-oikeuden ja olemassaolon asiaa.

— **Elintarveasiain järjestelyt Vienan Karjalassa.** Vienan Karjalan kunnille tulee kuuleman mukaan ensi talvena varattavaksi syömäviljaa 1 puuta kutakin henkilöä kohti kuukauden ajaksi. Mutta tästä määrästä kuluutaan vaadittavan kunnilla maksu etukäteen.

Uhtuan Ruokatavarakomitean puheenjohtajaksi on on valittu paikkakunnan pappi.

Jauhovarat ovat alkaneet nykyisin Vienan Karjalassakin suuresti vähentyä.

Myöhemmin on saapunut Vienan Karjalaaan tieto, että kaikki ruokatavaravarastot on hallitus ottanut omaan huostaansa ja luovuttaa niitä vain ostoa ja ennakkomaksua vastaan. Uhtualta on lähetetty Väli-aikaisen Hallituksen luo lähetyksiä, joka toivoo saavansa suoritukseen nähden maksuaikaa, sillä tarvittavan summan ennakolta suorittaminen voi käydä ylivoimaiseksi.

— **Osuuskauppaa** on yritetty perustaa Uhtuaan Vienan Karjalassa. Peruspääomaksi ei kuitenkaan ole vielä saatu kootuksi tarpeellista määrää varoja. Innostus asian hyväksi on suuri, joten lienee toiveita sen toteutumisesta.

— **Kyydityslaitoksen järjestely Vienan Karjalassa** on kohdannut vaikeuksia. Kyyditysasemia ei ole saatu erinäisissä paikoissa myydyksi, joten ne ovat jääneet ilman sitä.

— **Eryistä edistystyön keskuselintä** itse Vienan Karjalaaan toivotaan monilla paikoilla. Toistaiseksi voivat sellaiseksi muodostua paikalliset sivistysseurat, joita jo on perustettu, kuten tämän lehden aikaisempi uutinen on maininnut, Uhtuaan ja Vuokkiniemelle. Sääntökaavoja voitanev saada näiden seurojen johtokunnilta.

— **Puhujia ja esitelmäsihtijöitä** selvittämään omakielisen edistystyön asiaa toivotaan myös monilla paikoilla Vienan Karjalaa. Siihenkin nähden voinevat paikalliset sivistysseurat koettaa tyydyttää tarvetta.

— **Karjalan Sivistysseuran koulut.** Opettajaksi Karjalan Sivistysseuran neljänteen koulun, johon alkuaan valittiin rouva P. Mijunen, on sittemmin lopullisesti valittu rouva Jelena Marttini.

— **Venäjän Karjalan lukutopiin** menevistä lehdistä on lehtien toimittajilta saatu ilmaiseksi seuraavat lehdet: Suomen Kuvalehti, Kodin Kuvasto, Pellervo, Laatokka ja Karjalan Sanomat. Lukutuvat lausuvat lehtien toi-

Näistä 27 (52) valtiosta on todella suuria vain 5; Venäjä, Saksa, Itävalta-Unkari, Englanti, Ranska; kaksi keskikokoista: Italia ja Espanja; muut pienit. Pienten joukossa voi erottaa taas kolme ryhmää: a) Andorra, San-Marino, Monaco, Liechtenstein, Montenegro, Albania ja Rooma (paavin pääkaupunki); b) Romania, Belgia, Hollanti ja Ruotsi suurimpia pienistä; c) Tanska j. n. e. ovat keskellä.

On itsestään selvää, että tällainen luokittelu on suuressa määrin mielivaltaista; valtakunnan suuruus lasketaan yhtä paljon laadun kuin laajuudenkin mukaan.

Tarkastakaamme historiallisia tosiasioita. Totta on, että ennen on syntynyt suuria valtioita ja nämä kokemukset ovat aika ajoin toistuneet. Täten syntyivät: Aleksanteri Suuren, Rooman, frankkien, roomalais-saksalainen, espanjalais-italialainen ja Napoleonin maailmanvalta. Mutta nämä suurvallat tavallisesti hajosivat pian.

Alkaen 18:nneltä vuosisadalta, on historiassa huomattavissa kahtalainen prosessi: syntyy suuria valtioita, mutta syntyy myöskin pieniä. Saksalaiset ja italialaiset muodostivat monilukuisista pikku valtioista kukin yhden suuren. Tietenkin molemmissa tapauksissa yhdistyi yksi kansa, voitettuaan keskiaikaisen hajanaisuutensa.

Saksan ja Italian yhdistymisen jälkeen muodostettiin koko joukko pikku valtioita Balkanin kansoista: serbialaisista, kreikkalaisista, romanialaisista, bulgarialaisista ja albanialaisista. Näihin voi lisätä vielä Samosaaren. Puolan olemassaolo loppui, mutta Suomi sai Venäjältä laajan itsenäisyyden. Täytyy huomauttaa vielä Sveitsin laajentumisesta v. 1789.

Historia ei siis todista, että pienet kansat ja valtiot häviöisivät, vaan päinvastoin osoittaa selvästi, että pienet kansat pääsevät itsenäisiksi. Sitäpaitsi syntyy suuria maailmanvaltoja, mutta ne ovat vähälukuisia.

mituksille hartaimmat kiitoksensa, samoin kuin myös toisille lehdille suomistaan alennuksista.

— **Lahjoituksia Karjalan Sivistysseuralle.** Kesän ajalla on tehty Karjalan Sivistysseuralle seuraavat lahjoitukset: Kauppias G. Mauranen 2000 mk., kauppias M. Hokkanen 500 mk., hra K. Remsu Jeff 200 ruplaa, hra Einari Ståhlberg 200 mk., kauppias H. Kannel 100 mk., hrat Aleksii Rotonen (Rodionoff) ja Grigori Arhipoff 50 ruplaa kumpikin, kauppias H. Jekunen 50 mk. ja eräs tuntematon 5 mk.

Alkavatko Tverin karjalaisetkin herätä?

Kuten tiedetään, asuu karjalaisia myöskin Novgorodin ja Tverin läänissä — edellinen lään Aunuksen läänin eteläpuolella, jälkimäinen siitä etelään Pietarin—Moskovan rautatien kahden puolen, Sisä-Venäjällä. Tietojemme ja laskelmamme mukaan pitäisi heitä olla yhteensä noin 130,000 henkeä eli saman verran kuin karjalaisia Aunuksen ja Vienan läänissä. Kuten historian tutkimus osoittaa, ovat he niiden karjalaisen jälkeläisiä, jotka aikoinaan, noin 300 vuotta sitten, lähtivät Suomen puolelta, etupäässä Pielisjärven ympäriltä, ensimmäin Venäjän puolelta uusia elinsijoja, edeten aina noille kaukaisille sisävenäläisille seuduille, lähelle Moskova.

Siellä he ovat sitten eläneet melkoisen tietämättömissä muulta maailmalta. Se on kuitenkin tiedetty, että he ovat säilyttäneet oman kielensä ja erinäisiä muita kansallisia ominaisuuksia. Tutkijat ovat joskus osuneet heidän luoksensa ja tuoneet heistä joitakuita tietoja maailmalle.

Heidän kansallisista harrastuksistaan ei ole mitään puhuttu. Tästä syystä on helposti taivuttu otaksumaan, ettei heillä niitä olekaan. Karjalaisen Sanomien toimitus on kuitenkin nyt erästä yksityistä tietä saanut kunnalla, että heilläkin, nimittäin Tverin karjalaisilla, olisi joitakin omia kansallisia edistyspyrkimyksiä. Heillä on ollut omia johtomiehiä, joita vanhan hallituksen viime vuosina on ahdisteltu näistä harrastuksista aina karkotuksiin asti, ja näissä vapautuneissa oloissa kuuluvat he yhtyvän samoihin toivomuksiin, mihin muut eri kansallisuudet Venäjällä. Venäläisten silmissä on näitä toivomuksia liioiteltu — kuten kaikkien Venäjän eri kansallisuuksien toivomuksia ja pyrkimyksiä, mutta arvaavastikin ne koskevat vain oman kielen oikeuksia kouluissa, kirkoissa ja paikallisissa virastoissa, joihin toki heilläkin pitäisi olla oikeus.

Eräs tverinkarjalaisen johtomiehistä on koko sodan ajan ollut karkoitettuna, mutta nyt on saanut palata kotiseudulleen.

Kansallisia harrastuksia Itä-Venäjän suomensukuisilla kansoilla.

Viime keväänä saapuivat seuraavat kaksi sähkösanoman silloin koossa olleelle Suomen eduskunnalle:

Eduskunnan alkuistuntoihin:

Ottaan vilpittömästi osaa suomalaisen veljeskansan iloon heidän oikeuksiensa palauttamisen johdosta tervehti Volgan varsilla asuvien pikkukansojen seura innokkaasti eduskunnan kautta koko Suomen kansaa ja toivoo sille kehitystä ja kukoistusta ihmiskunnan menestykseksi. — Seuran valtuuttamana puheenjohtaja Nikolskij.

Toukokuun 15 päivän istuntoon:

Vapaan Suomen eduskunnalle.

Iloiten suomalaisveljien ilolla Väliaikaisen Hallituksen maaliskuun 7 päivästä kuluvaan vuoteen julkaiseman manifestin

Näitten valtioiden, niin pienien kuin suurienkin, syntyminen johtaa alkunsa kansallisuusperiaatteen tunnustamisesta. Kansallisuusperiaatteen nimessä yhdistyi Saksa, samoin Italia, kansallisuusperiaatteen nimessä vapautuivat Balkanin kansat.

Jos yksityiskohtaisesti tutkisimme tätä historiallista ilmiötä, me tietenkin löytäisimme muitakin tekijöitä tässä kehityksessä, esim. sen, että alkaen 19:nneltä vuosisadalta Europan väkiluku on suuresti kasvanut. Meidän tarkoituksillemme riittää jo sanottukin.

Nykyisellä sodalla on pieniin kansoihin suuri, aivan ratkaiseva merkityksensä.

Kuten sanottu, on Euroopassa nykyään 27 valtiota, mutta kansallisuuspuolta paljon enemmän, ainakin 60—70. Verrattain kummastuttava on se tosiasia, ettei tähän saakka ole tarkkaa tilastoa kansallisuuspuolta, ja että varmaa lukua ei voi ilmoittaa. Huolimatta kansallisuusperiaatteen suunnattomasta merkityksestä, ei tätä kysymystä ole vielä kyllin tarkoin tutkittu.

Tosiseikka, että kansallisuuspuolta on kolme kertaa enemmän kuin valtioita, osoittaa siis, että useimmat valtiot ovat kansallisuudeltaan sekoitettuja. Puhtaita kansallisuusvaltioita on hyvin harvoja: Andorra, San-Marino, Liechtenstein, Luxemburg, Monaco, Hollanti, Norja ja Ruotsi (osaksi lappalaisia), Portugal ja Espanja (suuri osa portugalilaisista murreista puhuvaa väestöä). Vain nämä verrattain pienet ja muutamat keskikokoiset valtiot ovat puhtaasti kansallisia, muut ovat sekoitettuja. Viimeksi mainituissa valtioissa tavallisesti vallitseva kansa muodostaa enemmistön, muut kansat ovat vähemmistöinä. Vain Itävalta-Unkari on kansallisuusnäkökohdalta ainoa laajalla, siinä saksalais-unkarilainen vähemmistö vallitsee slaavilais-romanialaista enemmistönä.

Muuten voi Euroopassa kansallisuuspuolta muodostuksen puolesta erottaa kolme huomattavaa vyöhykettä. Kan-

toimitetaan kolmas äänestys, jolloin valituksi tulee se, joka saa suurimman määrän ääniä.

Semmoiset kirkolliskokouksen päätökset, jotka eivät tarvitse Venäjän korkeimman kirkollishallinnon tahi Suomen senaatin vahvistusta, saavat lainvoiman semmoisinaan.

Edelleen luettiin Valamon kokoukselle laajasti perusteltu ehdotus papiston palkkaussääntöksi.

Juhlapäivien viettäminen uuden ajanlaskun mukaan.

Komitea on saanut valmiiksi myöskin ehdotuksen juhlapäivien viettämisestä uuden ajanlaskun mukaan. Juhlapäivien viettäminen Suomen kreik. kat. seurakunnissa vanhan ajanlaskun mukaan, huomauttaa komitea, tuottaa tavattomia hankaluuksia, varsinkin siellä, missä kreikk. kat. väestö asuu luterilaisten keskuudessa. Tästä on ollut lukemattomia valituksia ja pyyntöjä, että juhlapäivien vietossa siirryttäisiin uuteen ajanlaskuun. Niinpä jo v. 1905 tehtiin maallikkojen ja papiston yleiselle hiippakunnan kokoukselle seurakuntain puolesta pyyntö uuden ajanlaskun käyttöönottamisesta ja silloin kokous päätti tehdä esityksen siitä yleisvenäläiselle kirkolliskokoukselle.

Seikkaperäisen perustelun jälkeen ehdottaa komitea uuden ajanlaskun aloitettavaksi marrask. 1 p:stä, joka vastaa lokak. 19 p. v. 1.

Samalla on komitea laatinut ensi vuodeksi kalenterin, jossa otetaan huomioon myöskin vanha ajanlasku.

Komitea ehdottaa siirryttäväksi uuteen ajanlaskuun jo tänä vuonna.

Komitean valmistettavana on edellämainittujen lisäksi vielä kokonainen joukko kysymyksiä. Mainittakoon niistä esim. kysymykset pappien oikeudellisesta asemasta, avioliittosuhteista, seurakunnan ja kirkon verottomuudesta, kreikk. kat. kirkon uskonnollisen ja seurakunnallisen elämän elvyttämistä koskevista laitoista j. n. e.

Pieniä uutisia Vienan ja Aunuksen Karjalasta.

— **Semstvolaitos Vienan Karjalaan.** Kuluneen kesän ajalla saapui Vienan Karjalan kunnanhallintoihin ilmoitus, että läänille on myönnetty oikeus järjestää semstvolaitos läänin. Tämän mukaisiin järjestelypuuhiin lienee kuntien puolesta jo ryhdyttykin.

Ennestään on ollut semstvolaitos m. m. Aunuksen läänissä.

Uhtuan kunnan semstvolaitus on valittava 24 jäsentä ja niistä yksi Kemiin yleisen kokouksen edustajavaltijaksi. Äänioikeutettuja ovat 20-vuotiset ja äänestys tapahtuu lipulla.

— **Yleistä kuntien keskeistä edustajakokousta** on viime aikoina puhailtu Vienan Karjalaan. Kokoukseen tulisivat ottamaan osaa kaikki Kemiin kihlakunnan karjalaiset kunnat. Puhtaasti venäläisiä kuntia ei kihlakunnassa montakaan olekaan; niissäkin, jotka sellaiseksi luokitunevat, on valtava osa karjalaisia. Näissä kunnissa kallistunevat kuitenkin mielipiteet venäläisyyteen päin.

— **Uusia venäläisiä kouluja Vienan Karjalaan.** Eräessä viime kesänä Vienan Kemissä pidetyssä kokouksessa on kuuleman mukaan päätetty perustaa Jyskyjärven, Paanajärven ja Vojjärven pitäjien eteläisessä Vienan Karjalassa suuremman venäläiset koulut, joita kertojamme mainitsee ivan seminaareiksi. Kurssin pituus tulisi näissä kouluissa olemaan 2 vuotta. Uhtuaan lienee myöskin suunniteltu jotakin korkeampaa venäläistä oppilaitosta. Ennestään siellä on jo alempiasteinen venäläinen opettajain valmistuslaitos.

Pienten kansojen kysymys.

„Russk. Voljassa“ kirjotti kesällä prof. F. O. Magarik m. m. seuraavaa:

Verrattain laajalle on levinnyt luulo, etteivät pienet kansat voi eikä niitten tulekaan olla itsenäisiä. He eivät muka voi taloudellisesti, ei sotilaallisesti eikä sivistyksellisesti ylläpitää itsenäisyyttään. Historian sanotaan opettavan, että sivistyksen voimakkaasti kehityksessä syntyvät suuria valtakuntia ja suuria kansoja, kun taas pienet poliittiset ja kansalliset yhteisöt tahtomattain joutuvat riippaviksi suurista ja kaikki tämä muka tapahtuu sekä koko ihmiskunnan että niitten pienten kansain eduksi.

Tämä mielipide pienistä kansoista on levinnyt etenkin suurissa valtioissa, sitä julistavat etenkin taloudelliset liberaalit, sunoin sosialistit (marxilaiset), jotka pyrkivät luomaan suuria taloudellisia yksiköitä. Esitetään lisäksi seuraava, muka humanainen todistuskappale, että ihmiskunta vähitellen kypsyä yleiseen sulautumiseen. Näinä päivinä me olemme lukeneet esim. Ivanov-Rasunin kirjoituksen seuraavaan henkeen: Itävallan kukistumilla serbialaisilla ei olisi huomompi kuin Serbiassa ja lisäksi pääsisivät he yhdistymään; pienet valtiot ovat vain buffertteja suurten valtioiden törmätyksessä yhteen. Panzermainitsemien todistuskappaleet ovat yhtäpitäviä; he pitävät todistettuna, että olemassaolon oikeus on vain suurilla kansoilla.

En halua antautua filosofiseen harkintaan, kumota takseni tämän valheellisen luulon. Osoitan vain tosiasioita, tilastollisia ja historiallisia. Euroopassa on 27 itsenäistä valtiota; jos Saksaa ja Itävalta-Unkaria pidetään yhtenä valtiona; jos lasketaan saksalaiset valtiot ja Itävalta erikseen, saadaan 52 valtiota.

Tämäkö lienee vastaus kansan hartaisiin toivomuksiin ja seuraus vallankumouksen tärkeimmästä perusteesta: eri kansallisuksille oman kielen ja itsemääräämisen oikeus? Eivätkö vallankumouksen saavutukset ja päämäärät koskekaan muita, kuin suurvenäläisiä? Heti vallankumouksen jälkeen lähetti Vienan Kemin toimeenpaneva komitea — kuten lehtemme viime n:ssä ollut uutinen osotti — vienankarjalaisille kiertokirjeen, jossa luvattiin näille kaikki: omat kansakoulut, oikeus puhua omaa kieltä omilla kokouksissa y. m., y. m. mutta nyt kuuluu samaisesta Kemiästä tämän tapaista. Eräessä kokouksessa siellä on lausuttu, että „eiväthän karjalaiset tee mitään omalla kielellään, kun sillä ei minnekään pääse“. Eihän venäjän kielelläkään sentään kaikkialle pääse, vaikka sen alueen on sanottu käsittävän melkein puolen maailmaa, ei sen oma veljeskansaa Ukrainakaan enää sille täyttä arvoa anna. Ei tällä perusteella ratkaista kansojen itsemääräämisoikeuden ja olemassaolon asiaa.

— Elintarveasiain järjestelyt Vienan Karjalassa.

Vienan Karjalan kunnille tulee kuuleman mukaan ensi talvena varattavaksi syömäviljaa 1 puuta kutakin henkeä kohti kuukauden ajaksi. Mutta tästä määrästä kuulutaan vaadittavan kunnilta maksu etukäteen.

Uhtuan Ruokatavarakomitean puheenjohtajaksi on valittu paikkakunnan pappi.

Jauho-varat ovat alkaneet nykyisin Vienan Karjalassakin suuresti vähentyä.

Myöhemmin on saapunut Vienan Karjalaan tieto, että kaikki ruokatavaravarastot on hallitus ottanut omaan luostaansa ja luovuttaa niitä vain ostoa ja ennakkomaksua vastaan. Uhtualta on lähetetty Vali aikaisen Hallituksen luo lähetystö, joka toivoo saavansa suoritukseen nähden maksuaikaa, sillä tarvittavan summan ennakolta suorittaminen voi käydä ylivoimaiseksi.

— **Osuuskauppaa** on yritetty perustaa Uhtuaan Vienan Karjalassa. Peruspääomaksi ei kuitenkaan ole vielä saatu kootuksi tarpeellista määrää varoja. Innostus asian hyväksi on suuri, joten lienee toivaita sen toteutumisesta.

— **Kyydityslaitoksen järjestely Vienan Karjalassa** on kohdannut vaikeuksia. Kyyditysasemia ei ole saatu erinäisissä paikoissa myydyksi, joten ne ovat jääneet ilman sitä.

— **Erityistä edistystyön keskuselintä** itse Vienan Karjalaan voitetaan monilla paikoilla. Toistaiseksi voinevat sellaiseksi muodostua paikalliset sivistysseurat, joita jo on perustettu, kuten tämän lehden aikaisempi uutinen on maininnut, Uhtuaan ja Vuokkiniemelle. Sääntökaavoja voitaneen saada näiden seurojen johtokunnilta.

— **Puhujia ja esitelmöitsijöitä** selvittämään omakielisen edistystyön asiaa voitetaan myös monilla paikoilla Vienan Karjalaa. Siihenkin nähden voinevat paikalliset sivistysseurat koettaa tyydyttää tarvetta.

— **Karjalan Sivistysseuran koulut.** Opettajaksi Karjalan Sivistysseuran neljänteen kouluun, johon alkuaan valittiin rouva P. Mujunen, on sittemmin lopullisesti valittu rouva Jelena Marttini.

— **Venäjän Karjalan lukutupiin** menevistä lehdistä on lehtien toimituksilta saatu ilmaiseksi seuraavat lehdet: Suomen Kuvalehti, Kodin Kuvasto, Pellervo, Laatokka ja Karjalan Sanomat. Lukutuvat lausuvat lehtien toi-

mituksille hartaimmat kiitoksensa, samoin kuin myös toisille lehdille suomistaan alennuksista.

— **Lahjoituksia Karjalan Sivistysseuralle.** Kesän ajalla on tehty Karjalan Sivistysseuralle seuraavat lahjoitukset: Kauppias G. Mauranen 2000 mk., kauppias M. Hokkanen 500 mk., hra K. Remsuff 200 ruplaa, hra Einari Ståhlberg 200 mk., kauppias H. Kannel 100 mk., hrat Aleksii Rotonen (Rodionoff) ja Grigori Arhipoff 50 ruplaa kumpikin, kauppias H. Jekunen 50 mk. ja eräs tuntematon 5 mk.

Alkavatko Tverin karjalaisetkin herätä?

Kuten tiedetään, asuu karjalaisia myöskin Novgorodin ja Tverin läänissä — edellinen läänin Aunuksen läänin eteläpuolella, jälkimäinen siitä etelään Pietarin—Moskovan rautatien kahden puolen, Sisä-Venäjällä. Tietojemme ja laskelmemme mukaan pitäisi heitä olla yhteensä noin 130,000 henkeä eli saman verran kuin karjalaisia Aunuksen ja Vienan läänissä. Kuten historian tutkimus osoittaa, ovat he niiden karjalaisien jälkeläisiä, jotka aikoinaan, noin 300 vuotta sitten, lähtivät Suomen puolelta, etupäässä Pielsjärven ympärillä, etsimään Venäjän puolelta uusia elinsijoja, edeten aina noille kaukaisille sisävenäläisille seuduille, lähelle Moskova.

Siellä he ovat sitten eläneet melkoisen tietämättömissä muulta maailmalta. Se on kuitenkin tiedetty, että he ovat säilyttäneet oman kielensä ja erinäisiä muita kansallisia ominaisuuksia. Tutkijat ovat joskus osuneet heidän luoksensa ja tuoneet heistä joitakuuta tietoja maailmalle.

Heidän kansallisista harrastuksistaan ei ole mitään puuttanut. Tästä syystä on helposti taivuttu otaksumaan, ettei heillä niitä olekaan. Karjalaisen Sanomain toimitus on kuitenkin nyt eristä yksittäisiä tietoja saanut kuulla, että heilläkin, nimittäin Tverin karjalaisilla, olisi joitakin omia kansallisia edistyspyrkimyksiä. Heillä on ollut omia johtomiehiä, joita vanhan hallituksen viime vuosina on ehdistetty näistä harrastuksista aina karkotuksiin asti, ja näissä vapautuneissa oloissa kuuluvat he yhtyvänsä samoihin toivomuksiin, mihin muut eri kansallisuudet Venäjällä. Venäläisten silmissä on näitä toivomuksia liioiteltu — kuten kaikkien Venäjän eri kansallisuuksien toivomuksia ja pyrkimyksiä, mutta arvattavastikin ne koskevat vain oman kielen oikeuksia kouluissa, kirkoissa ja paikallisissa virastoissa, joihin toki heilläkin pitäisi olla oikeus.

Eräs tverinkarjalaisen johtomiehistä on koko sodan ajan ollut karkoitettuna, mutta nyt on saanut palata kotiseudulleen.

Kansallisia harrastuksia Itä-Venäjän suomensukuisilla kansoilla.

Viime keyllän saapivat seuraavat kaksi sähkösanomaa silloin koossa olleelle Suomen eduskunnalle:

Eduskunnan alkustuntoihin:

Ottaan vilpittömästi osaa suomalaisen veljeskansan iloon heidän oikeuksiansa palauttamisen johdosta tervehti Volgan varsilla asuvien pikkukansojen seura innokkaasti eduskunnan kautta koko Suomen kanssa ja toivoo sille kehitystä ja kukoistusta ihmiskunnan menestykseksi. — Seuran valtuuttamana puheenjohtaja Nikolskij.

Toukokuun 15 päivän istuntoon:

Vapaan Suomen eduskunnalle.

Iltojen suomalaisveijien ilolla Väliaikaisen Hallituksen maaliskuun 7 päivältä kuluvaa vuotta julkaiseman manifestin

Näitten valtioiden, niin pienten kuin suurienkin, syntyminen johtaa alkunsa kansallisuusperiaatteen tunnistamisesta. Kansallisuusperiaatteen nimesse yhdistyi Saksa, samoin Italia, kansallisuusperiaatteen nimessä vapautuivat Balkanin kansat.

Jos yksityiskohtaisesti tutkimme tätä historiallista ilmiötä, me tietenkin löytäisimme muitakin tekijöitä tässä kehityksessä, esim. sen, että alkaen 19:nneltä vuosisadalta Europan väkiluku on suuresti kasvanut. Meidän tarkoituksillemme riittää jo sanottukin.

Nykyisellä sodalla on pieniin kansoihin suuri, aivan ratkaiseva merkityksensä.

Kuten sanottiin, on Euroopassa nykyään 27 valtiota, mutta kansallisuusasiaa paljon enemmän, ainakin 60—70. Verrattain kummastuttava on se tosiasia, ettei tähän saakka ole tarkkaan tilastoa kansallisuksista, ja että varmaa lukua ei voi ilmoittaa. Huolimatta kansallisuusperiaatteen suunnattomasta merkityksestä, ei tätä kysymystä ole vielä kyllin tarkoin tutkittu.

Tosiseikka, että kansallisuusasiaa on kolme kertaa enemmän kuin valtioita, osoittaa siis, että useimmat valtiot ovat kansallisuudeltaan sekoitettuja. Puhtaita kansallisuusvaltioita on hyvin harvoja: Andorra, San-Marino, Lichtenstein, Luxemburg, Monaco, Hollanti, Norja ja Ruotsi (osaksi lappalaisia), Portugal ja Espanja (suuri osa portugalilaisista murreta puhuvaa väestöä). Vain nämä verrattain pienet ja muutamat keskikokoiset valtiot ovat puhtaasti kansallisia, muut ovat sekoitettuja. Viimeksimainituissa valtioissa tavallisesti vallitseva kansa muodostaa enemmistön, muut kansat ovat vähemmistöinä. Vain Itävalta-Unkari on kansallisuusnäkökohdalta ainoa laajaan, siinä saksalais-unkarilainen vähemmistö vallitsee slaavilais-romaniolaista enemmistönä.

Muuten voi Euroopassa kansallisuuskokouksen puolesta erottaa kolme huomattavaa vyöhykettä. Kan-

johdosta, jolla saatettiin voimaan Suomen oikeudet, Volgan seutujen pienten kansojen yhdistys yleisen kokouksensa päätöksen mukaisesti maaliskuun 22 päivältä kiihuhtaa eduskunnan kautta todistamaan koko Suomen kansalle rajattoman lonsa ja lujasti uskoo, että suomensukuiset veljet tulevat siveellisesti tukemaan heitä kansallista itsemääräämistä koskeissa kysymyksissä sekä tekemään mahdolliseksi keskinäisen sivistyksellisen yhteyden, joka on edistävää vapaan Venäjän vapaitten, arvokkaiden kansalaisten kehitystä ja hyvinvointia.

Volgan seutujen pienten kansallisuksien yhdistyksen puheenjohtaja, yksityisdosentti Kasanin yliopistossa: N. Nikolski, tšheremissiläisen osaston puheenjohtaja W. Wasiljew, tatarilaisosaston puheenjohtaja R. Filipow, mordvalaisosaston puheenjohtaja N. Ewiwyj, kalmukiosaston puheenjohtaja A. Meyer, votjakkien osaston puheenjohtaja T. Borisow.

Näistä jo havaittiin, että Itä-Venäjän suomensukuisilla kansoilla on joitakin omakansallisia harrastuksia.

Nyt on samojen kansojen keskuudesta saapunut seuraava tieto.

Oma äänenkannattaja itäisillä heimokansoilla.

Viime elokuun 25 p:stä lähtien v. l. ilmestyy Kasanissa kaksi kertaa viikossa tšheremissinkielinen sanomalehti nimeltä Yzharra (Aamurusko). Alkukirjoituksesta näkyy, että jo sitä ennen on Vjatkan kaupungissa tšheremissin kielellä jonkun aikaa ilmestynyt lehden tapainen, nimestä päätäten kuitenkin vain sotauutisia sisältävä, joka nyt uudessa kehittyneemmässä muodossa on siirtynyt Kasanin. Uuden lehden ilmestyminen on käynyt mahdolliseksi Kasanin läänin semstvon myöntämän 18,000 ruplan avustuksen kautta; mainittu semstvo esiintyykin virallisesti lehden julkaisijana. Lehdessä näytetään kuitenkin olevan hienu viittaus siihen, että mainittu summan onkin siihen tarkoitukseen käytettäväksi semstvolle lahjoittanut eräs tšheremissi J. P. Jermakov. Toimittajina on kaksi tšheremissiläistä, hrat P. P. Glezdenew ja V. M. Wasiljew; jälkimäinen toimi aikaisemmin Kasanin seminaarissa opettajana (lienee kansallisten sivistysharrastustensa vuoksi saanut aikanaan siitä toimesta eron) ja hän on julkaissut m. m. tšheremissien kansatiedettä ja kieltä käsitteleviä kirjoituksia, joiden perusteella Suomalais-ugrilainen seura joku aika takaperin kutsui hänet työläisnekkeseen.

Tšheremissin kieli, jota puhuu n. 400,000 henkeä, jaksaa kahteen, toisistaan melkoisesti eriyneeseen päämurtteeseen, itäiseen ja läntiseen. Uusi lehti ilmestyy pääasiassa itämurteella, jota suurin osa kansaa puhuu, mutta ilmoittaa kääntäytävänsä koko tšheremissin kansan puoleen ja ottavansa vastaan toisellakin päämurteella laadittuja kirjoituksia, jommoisia jo tämä ensi numerokin sisältää.

Päitsi uutisia, on näytenuumerossa runsaasti kirjoituksia, joista mainittakoon seuraavat: Alkukirjoitus, jossa tehdään selkoa lehden synnystä ja tehtävistä; „Perustavan kokouksen tehtävät“; „Mitä on vapaus?“, „Aamulla“ (hymni vapaudelle); viime keväänä perustetun Volgan pienten kansain (tšheremissien, votjakkien, mordvalaisten ja tšuvashien) liiton kehoitus tšheremissin kansalle; tšheremissin kielen murteista, j. n. e.

Menshevikien vaaliohjelma Perustavan kokouksen vaaleja varten.

Venäläiset menshevikit ovat julkaisseet vaaliohjelmansa, jonka he tulevat esittämään perustavan kansalliskokouksen vaaleissa. Jätämme jokaisen lukijan vapaasti arvosteltavaksi, mitä kohtia se tästä ohjelmasta hyväksyy.

Sotakysymys.

Jos ei ennen perustavan kokouksen kokoontumista rauhaa tulla solmittamaan, niin tulevat menshevikitso-

sallisuksien luku kasvaa lännessä itään; lännessä on suuria valtioita ja kansoja, joitten vierellä asuu kansainpirstaleita tai jäännöksiä — baskit Ranskassa ja Espanjassa, keltit Bretagnassa, Skotlannissa, Walesissa ja Irlannissa. Idässä on vain yksi valtakunta, Venäjä, jossa on hyvin kirjava väestö, venäläiseen keskukseseen liittyy lännessä, Kaukasianssa ja koillisessa suuri joukko pieniä kansoja. Lännen ja Venäjän välillä kulkee Nordkapista Matapaniin pienten kansain vyöhyke: lappalaiset, norjalaiset, tanakalaiset, islantilaiset, ruotsalaiset, suomalaiset, virolaiset, lätiläiset, hettualaiset, puolalaiset, lausitzilaiset, tshekkiläis-slovakit, magyarit, serbialais-kroatit, sloveetit, bulgarialaiset, romanialaiset, albanialaiset, kreikkalaiset ja turkkilaiset (yhteensä 19).

Jos ukrainalaiset tunnustetaan aivan eri kansaksi, lisääntyy luku yhdellä. Muutamat filologit, vieläpä slaavilaiset, erottavat slovakit tshekeistä, ylä-lausitzilaiset alalausitzilaisista j. n. e. Siinä tapauksessa kansojen luku tässä vyöhykkeessä kasvaa huomattavasti.

Tässä keski-euroopalaisessa vyöhykkeessä asuvain kansain suuruus on vaihteleva: suurimmat ovat ukrainalaiset ja puolalaiset, keskikokoisia: romanialaiset, eteläslavit, tshekkiläis-slovakit ja magyarit.

Poliittisesti ovat muuttanut näistä kansoista itseänsä: on olemassa Tanska, Norja, Ruotsi, Albania, Turkki. Magyarit ovat melkein itsenäisiä, samoin suomalaiset.

Itsenäisiä sitavastoin eivät ole seuraavat kansat: lappalaiset, virolaiset, lätiläiset, puolalaiset, lausitzilaiset, suurin osa serbialais-kroateja, sloveetit, osa romanialaisia, kreikkalaisia ja bulgarialaisia.

Nykyiseen aikaan on suurin merkitys puolalaisten, tshekkiläis-slovakien ja eteläslavien pyrkimyksillä itsenäisyyteen. Kaikki nämä kansat ovat verrattain suuria; ne ovat olleet itsenäisiä ja ne omaavat korkean

sialidemokratit edistään kaikin voimin vihollisen hyökkäyksen torjumista ehdottamaan samalla perustavalle kokoukselle hyväksyttäväksi julistuksen kaikille sotiville valloille ryhtymisestä rauhanneuvotteluihin niillä ehdoilla, jotka vallankorouksellisen Venäjä on jo julistanut ja jotka on hyväksynyt sosialistien suuri enemmistö kaikissa sotivissa ja puolueettomissa maissa.

Solmittaessa rauhaa tulevat menshevikisocialidemokratit, pitäen silmällä rauhan pysyvyyttä ja mahdollista tulevien sotien ehkäisemistä, esittämään seuraavat päävaatimukset: asestautumisen supistaminen kaikissa maissa, kansainvälisten sovinto-oikeuksien järjestäminen kaikkien esiintyvien riitakysymysten ratkaisemista varten, kaiken salaisen diplomatian ja salaisten sopimusten hävittäminen tuleviksi ajoiksi ja lopuksi taloudellisen kehityksen vapaus kaikissa nykyisin sotivissa ja puolueettomissa maissa.

Lopettaessa sotaa ja sen seurauksia Venäjällä tulevat menshevikisocialidemokratit vaatimaan työkyvyttömiä ja heidän perheittensä sekä samoin myös kaikkien sodassa kaatuneiden henkilöiden perheiden valtakunnallista avustusta sodasta kärsineelle työläisväestölle.

Samalla tullaan vaatimaan vakituisen armeijan poistamista ja kansanmilitiain asettamista sen sijalle. Siihen saakka kunnes tämä vaatimus toteutetaan, tulevat socialidemokratit vaatimaan, että armeija olisi järjestetty demokratisille perusteille ja että sotamiehelle tunnustettaisiin kaikki ihmisen ja kansalaisen oikeudet.

Valtakunnallinen järjestys.

Perustuslakien alalla tulevat menshevikidemokratit vaatimaan täydellistä kansanvaltaisuutta, s. o. demokratista tasavaltia ilman presidenttiä, ja yksikamarista eduskuntalaitosta, joka valitaan yleisellä, yhtäläisellä, välittömällä ja salaisella äänioikeudella suhteellisuuden perusteella, siten että eduskunnalle ja sen valitsemalle hallitukselle kuuluisi koko valta maassa. Tällöin tulee kansan eduskunnalle kuulua korkein valta sotaa ja rauhaa koskevien kysymysten ratkaisemisessa sekä koko ulkopoliitikassa.

Edelleen vaaditaan, että kaupunkien ja semstvojen paikalliset itsehallintolaitokset, jotka valitaan samalla tavalla kuin yleisvaltakunnallinen parlamentti, olisivat paikkakunnilla myös hallituslaitoksina ja että erikoisesti niiden alaisia olisivat kaupunki- ja maalaismilitiitit. Menshevikit tulevat myös vaatimaan, että tuomarit olisivat kansan valitsemia ja virkamiehet vastuunalaisia samoin kuin muutkin kansalaiset valamiesoikeuden edessä.

Kansallisuuskysymys ja kansalaisoikeudet.

Vastustuen väkivaltaista kansallislukkeiden tukahuttamista ja kansakuntien itsemääräämisoikeuden rajoittamista, tulevat menshevikit kaikkien Venäjän kansakuntien köyhälistön vapautustalon nimessä, puolustamaan Venäjän kokonaisuutta, jakamattomuutta ja yhtenäisyyttä, sillä valtakunnallinen yhtenäisyys tulee takaamaan eniten edulliset olosuhteet Venäjän taloudelliselle ja valtiolliselle kehitykselle.

Edelleen täydellisen yleisvaltakunnallisen yhtenäisyyden säilyessä tulevat menshevikisocialidemokratit vaatimaan mitä laajinta itsehallintoa (aina autonomiaan saakka) niille alueille, joissa ovat erikoiset kansalliset, taloudelliset y. m. olosuhteet.

Mutta katsoen siihen, että Venäjä on kokoonpantu monilukuisista heimoista, ei itsehallinto eikä eri alueiden autonomia voi poistaa näillä alueilla asuvain kansallisuksien keskinäistä taistelua.

Ja menshevikit tulevat taistelemaan toisen kansan toista kohtaan harjoittamaa sortoa vastaan sekä tulevat vaatimaan kansojen vähemmistöjen oikeutta saada valitusta omalla äidinkielellään sekä käyttää sitä oikeustutkimisissa sekä muissa valtakunnallisissa, alueellisissa ja paikallisissa laitoksissa.

Tämän ohella tullaan näihin kansallisuksiin nähden, jotka asuvat eri alueille ja joilla ei ole mitään mää-

kulttuurin, etenkin tshekkiläis-slovakit, kansat, jotka kaikin puolin taloudellisesti, poliittisesti ja sivistyksellisesti voivat olla itsenäisenä valtiona. Muut kansat tässä vyöhykkeessä esittävät myöskin poliittisia vaatimuksia, mutta kysymys on joko määrätynlaisesta autonomiasta toisen valtion rajojen sisällä tai liittymisestä enemmistöön, joka jo muodostaa itsenäisen valtion. (Lappalaiset eivät osota minkäänlaisia poliittisia pyrkimyksiä.)

Tämä erikoinen kansain vyöhyke esittää Euroopan historiassa omaa suurta osaansa. Se on vaarallinen Euroopan rauhalle, ja sen järjestäminen onkin oikeastaan nykyisen sodan tarkoitus.

Pienten kansojen kysymyksen tarkemmassa selvityksessä olisi vielä monta riidanalaista ja mielenkiintoista kohtaa; tältä näkökohdalta täytyy minun vielä koskettaa erästä kysymystä. Kansallisuuslaite vaatii näet kansallista yhdenvertaisuutta. Se merkitsee, että pienten kansojen yksilöllisyys on tunnustettava yhdenarvoiseksi suurten kansojen yksilöllisyyden kanssa. En odota siklastista vastalausetta, että esim. syrjäänit Venäjällä eivät voine vaatia itsenäisyyttä, niinkuin puolalaiset tai tshekkiläis-slovakit. On itsestään selvää, että pient kansat, ja sitakin suuremmalla syyllä kansojen pirstaleet, jäävät taloudellisesti y. m. heikommiksi ja heidän sivistyslaitoksensa (koulut y. m.) tulevat vaatimattomammiksi. Mutta ottamatta huomioon tätä suuruuserotusta, itsetietoisien sivistyskansojen sivistyksellinen itsenäisyys täytyy tunnustaa yhdenvertaiseksi. Pienet kansat ovat n. s. „vähäpätöisen ihmisen“ kaltaisia; täytyy lukea sosialismin ansioksi, että se on hankkinut hänelle — ja juuri hänelle — sekä poliittisen että yhteiskunnallisen yhdenvertaisuuden. Kansainvälisessä oikeudessa ja politiikassa on myöskin kysymys „pienien“ kansojen tunnustamisesta.

rättyä-ainetta, ehdottamaan kulttuurivalistusautonomiassa s. o. itsehallitsevien liittojen muodostamista, jotka liitot tulevat käsittämään kaikki määrätyn kansakunnan jäsenet. Näille liitoille tulee valtio jättämään kaikkien niiden asioiden hoidon, jotka koskevat määrätyn kansallisuuden kulttuuria s. o. kansanvalistuskysymyksiä j. n. e.

Mitä tulee kaikkien kansalaisten oikeuksiin, niin tulevat menshevikisocialidemokratit taistelemaan kaikkia niitä yrityksiä vastaan, jotka tarkoittavat jo valloitetujen vapauksien, kuten rajattoman tunnon, sanan-, paino-, kokoontumis-, yhdistymis- ja lakkovapauden rajoittamista ja supistamista. He tulevat vaatimaan henkilön ja asunnon koskemattomuutta, säätyjen, arvojen, virka-arvojen ja arvomerkkien poistamista, kaikkien kansalaisten täydellistä ja ehdotonta tasa-arvoisuutta sukupuoleen, kansallisuuteen, uskontoon ja yhteiskunnalliseen asemaan katsomatta.

Lopuksi tullaan vaatimaan kirkon erottamista valtiosta ja koulun erottamista kirkosta ja samoin myös maksutonta ja pakollista opetusta kaikille lapsille 16 ikävuoteen saakka.

Maatalouskysymys.

Jotta maanviljelys ja taloudelliset suhteet vapaasti kehittyisivät maalla sekä talonpojat tulisivat täydellisesti vapautetuiksi tilanomistajain herruudesta, tulevat menshevikisocialidemokratit vaatimaan maan julkaisemista, jonka lain mukaan tullaan vahvistamaan väliaikaisen hallituksen toimeenpanema valtion sekä hallitsijahuoneen maiden luovuttaminen kansan käsiin ja samalla tullaan takavarikoimaan sekä muuttamaan koko kansan omaisuudeksi kirkon, luostarien sekä kaikki yksityisomistajain maat, paitsi pientilat.

Pientilat, sekä maanjoossa saadut että hankitut, tulevat jäämään nykyisille omistajille.

Mitä maita voidaan takavarikoida, s. o. mistä deajainamäärästä alkaen ei maita enää tulla pitämään pientiloina — sen tulee ratkaisemaan perustavan kokouksen valvonnalla itse väestö yleisellä äänestyksellä valittujen suurten paikallisten itsehallintolaitosten avulla.

Samat itsehallintolaitokset saavat oikeuden käyttää kansan käsiin joutunutta maata paitsi niitä alueita, jotka yleisvaltakunnallisten etujen mukaisesti jäävät valtion haltuun (metsät, siirtolaismaat, maapalstat, joilla on kivennäisrikkauskia j. n. e.)

Tällöin tullaan vaatimaan lakeja, jotka suojeleisivat maataloustyöläisiä työnantajain riistamiselta, tullaan vaatimaan kaikkien työväensuojelulakien soveltamista näihin työläisiin.

Työväen kysymys.

Työväenluokan suojelemiseksi ruumiilliselta ja siiveilliseltä rappeutumiselta ja samoin myös sen kyykyjen kehittämiseksi vapaustaistelua varten tulevat menshevikisocialidemokratit vaatimaan perustavassa kokouksessa: 8-tuntisen työpäivän käytäntöön ottamista lain-säädännöllistä tieltä kaikille paikkayöläisille sekä paikallista vähintään 42 tunnin lepoa viikossa; täydellistä ylitöiden kieltämistä; yötöiden kieltämistä kaikkialla, missä ne eivät ole ehdottomasti välttämättömiä; alle 16 vuoden ikäisten lasten työn kieltämistä; alaisten sekä naisten työn rajoittamista; kaikinpuolista työläisen suojelemista kaikilta liiallisen riistämisen yrityksiltä sekä työnantajain vastuunalaisuutta onnettomustapauksien sattuessa. Valtion vakautusta sairauden, vanhuuden, työkyvyttömyyden sekä työttömyyden varalta vakuntetavien itsehallinnon perusteella; äitiyden vakautusta. Ammattitarkastuskunnan mitä laajinta soveltamista työväen valitsemien henkilöiden osanotolla sekä ankaraa terveydenhoitovalvontaa niissä huoneustoissa, joissa suoritetaan töitä tahi joissa asuu työläisiä.

Vaaditaan myös rikosoikeudellisen edesvastuun järjestämistä niiden työnantajain suhteen, jotka rikkoivat työväensuojelulakeja. Lopuksi on kaikkialla perustettava sovinto-oikeuskamareja ja työpörssejä.

Tuotannon ja kulutuksen säännöttelemineen.

Ankara taloudellinen pula, joka tulee olemaan sodan tuloksena, täydellinen teollisuuden ja kuljetustoiminnan hajaantuminen, joukkotyöttömyys ja näiden uhka asettavat valtiolle sangen monimutkaisia vaikeita tehtäviä. Socialidemokratit tulevat vaatimaan mitä jyrkintä valtion sekaantumista kaikilla taloudellisen elämän aloilla, tuotannon, kuljetusalan ja kulutuksen valtakunnallista järjestelmistä ja monopoliin käytäntöön ottamista tärkeimmille elintarpeille.

Tällöin tullaan pitämään silmällä sitä välttämättömyyttä, että omistavain luokkien eri ryhmien omanvoiton etujen on väistytävä syrjään koko maan etujen edessä.

Rahapolitiikka.

Kaikkien näiden suuremmissen uudistusten voimaansaattamiseksi sekä sodan aiheuttamien vaurioiden korjaamiseksi tullaan tarvitsemaan suuremmissa, kokonaan poikkeuksellisia varoja.

Menshevikisocialidemokratit tulevat katsomaan velvollisuudekseen varottaa perustavassa kokouksessa kaikkien väestön luokkia ja ryhmiä, että katsoen Venäjän köyhyyteen, sen teollisuuden kehittymättömyyteen sekä sen suureen velkaantumiseen ei edes koko kansan käteistä omaisuutta läheskään riitä kaikkien välttämättömien menojen korvaamiseen ja että siis kaikkien väestön luokkien on tehtävä mitä suurimpia uhrauksia, kestävä mitä suurimpaa puutetta erittäinkin ensi aikoina; on ponnistettava kaikki voimat ja maksukyvyt Venäjän pelastamiseksi siitä kuulusta, johon vanha järjestys ja sota ovat sen johtaneet.

Tällöin tullaan vaatimaan että valtakunnan menojen pääpaino lankeaisi omistavien luokkien hartioille. Tässä tarkoituksessa tulevat menshevikit vaatimaan paitsi maiden takavarikoimista, korkean kertakaikkiaan maksettavan omaisuusveron voimaansaattamista sekä tulevat pyrkimään välillisten verojen täydelliseen hävittä-

Häkki, Lallukka ja Rumpp. Osakeyhtiö

**Tukkukauppa
Wiipurissa.**

Aunuksenmaasta.

(Jatkoa sivulta 2.)

Niinkuin jo alumpana huomautin, on kansa kaikkiin aatteellisiin harrastuksiin nähden yleensä nukkumistilassa. Mutta taloudellista etua tuottaviin asioihin on kylläkin jo mielenkiintoa. Voipi sanoa, että kaikkialla toivotaan valtion maitten ja metsien luovuttamista talonpojille. Siitä puhutaan kaikkialla ja vaaditaan kaikissa kokouksissa. Mutta miten tuo asia voitaisiin järjestää, se on hyvin epäselvää. Perustavasta kansalliskokouksesta tiedävät hyvin harvat. Viime aikoina on jaettu julistuksia, joissa ilmoitetaan eri hallinnollisten ja yhteiskunnallisten järjestöjen puolesta ryhdyttävän keräämään tilastollisia tietoja perustavaa kansalliskokousta varten. Tämänkään puuhan suhteen ei varsinaisen kansa tiedä monessa kohdin sen enempää, kuin että kirjurituvissa käyvät ja menevät toiseen. Talonpoikaissa perheessä ei yleensä tapaa sanomalehteä, muuta kirjallisuutta on vielä vähemmän. Kuitenkin on tietystikin poikkeuksia. Kirjaset, joita tapaa, ovat sellaisia, että ne tekevät lukijan kylläkin selväksi päivän tapahtumista, ne ovat mielenkiintoisia ja helpotajuisia. Tiedot tapahtumista saadaan kuulopuheiden mukaan. Semstvojen ja muutamain yksityisten toimesta on perustettu suurempiin kyliin kirjasto-lukutupia. Sellaisia on esim. Rajakonnussa ja Videlessä.

Erittäinkin parannusta kaipaisivat maanjakoasiat. Harvoja poikkeuksia lukuunottamatta vallitsee n. s. sarkajako. Pelot ovat pienissä paloissa. Eräälläkin isännällä on kesantoa 14 eri sarassa, mutta kuitenkin yhden pellon sisällä. Niitty- ja laidunmaat ovat vähäisiä. Aikoinaan, kun jakoa pidettiin, olivat talonpojat itse vaatineet valtion maitten rajoja lähemmäksi pelto-maitansa, peläten toiselta puolen verojen nousua suureksi ja toiselta puolen luullen helposti pääseväänsä rajalinjojen yli. Nyt, kun tarkempi valvonta valtion maille on tullut, ovat talonpojat joutuneet alituisiin ritteliöihin niitten johdosta. Todellisen tarpeen pakosta hartaasti toivotaan, että hallitus luovuttaisi edes karjamaita ja niittyjä vapaasti talonpoikain käytettäväksi.

Toinen epäkohta talonpoikain elämässä on verotuksen epätasaisuus. Silloin kun veroperustetta laskettiin, oli arviointi tapahtunut maan laadun mukaan. Jokainen talonpoika oli saanut viedä arviomiehelle näytteeksi peltonsa maata, useimmat tietämättä mihin tarkoitukseen. Toiset veivät parastansa, näyttääksensä, että heillä on hyvää. Nämä saivat hyvänmaan veron, vaikka kontu olisikin ollut huono. Toiset, jotka veivät karumasta kohdasta maata, saivat pienemmän veron. Sitä jälkeä kulkee verotus vielä nytkin ja valituksia on alituisen siitä, että toinen pääsee pienemmillä veroilla paremmalla konnalla eläessään.

Kansan sisäistä elämää arvioidessa on selvästi havaittavissa sen raitistuminen väkijuomiin nähden viime-aikaisten määräysten johdosta. Kiljuvaa kaljaa kuitenkin valmistetaan eräissä paikoin. Se tapa on viety sinne Suomesta. Niissä kylissä on naisia, mitkä ovat liikkuneet Suomessa pitsikaupalla ja ne ovat tulomatkaallaan tuoneet opin oluen valmistamiseen. Viinan salapolittoa ei havaita. Kansa on yleensä hyvillään, että viinakauppa on lakkautettu.

Laulukin vielä kansan keskuudessa elää. Nuorien keskuudessa lauletaan kyllä ainoastaan lemmentauluja. Vanhemman väen keskuudessa lauletaan vanhempia haalauluja ja itkuvirsiä. Erikoisesti tunnettuja ovat pyhimyslaulujen laulajat, „stiihunpanijat“. Tällaisia kokoontuu varsinkin Stroitsan luostarin juhlille. Lauletaan karjalaksi ja venäjäksi, karjalaksi Anunsojen pohjoispuolella, eteläpuolella ja venäjäksi. Loitsimista harjoitetaan yleisesti. Entiseen verran on tietäjän „voima“ kuitenkin vähenemässä. Vähenemässä on myöskin kansan uskonnollisuus, mikäli voi huomata. Varsinkin nuoren väen keskuudessa sitä havaitaan ja sotilasjoukoissa. Ulkonaiset seremoniat menettävät merkityksensä ja sydämen valistus on syrjäytetty. Kirkollinen toiminta onkin sen johdosta yleisen arvostelun alaisena kaikkien vähänkin asioita ymmärtävien keskuudessa. Itse papistokin näyttää kaipaavan jonkunlaisia uudistuksia. Mutta ne ovat etupäässä heihin itseensä kohdistuvia.

Kansa kaipaa syvimmissään hartaasti valistusta,

ja omakielisen sen olla pitää, mieli tuottaa oikeita tuloksia ja kantaa todellisia hedelmiä. Venäjänkielisestä valistuksesta on saavutettu se, mikä osittain edellisestäkin näkyy.

Aunukselainen.

„Sodassa koko maailmaa vastaan“.

Otsakkeella „Järjettömyyden rajalla“ kirjoittaa prof. M. Sironov Birsch. Vjedsin m. m. seuraavaa:

„Meidän ruhlamme arvioidaan ulkomaisilla markkinoilla 10 kopeekaksi ennensotaisia arvoaan ja nlyttää taipumusta yhä jatkuvaan laskemiseen. Kun se tulee maksamaan tasan 0, niin se merkitsee, että me olemme katkaisseet kaikki taloudelliset ja valtiolliset suhteemme koko maailman kanssa, että kukaan ei meihin usko eikä halua ryhtyä mihinkään tekemisiin kanssamme. Se tulee merkittävästi kirjaimeksi sodassotia koko maailmaa vastaan, nivan toivotonta sotaa, vaikka sitä ajatteli puhtaasti teknilliseltä kannalta. Nykyään tapahtuu armeijamme varustaminen kaikkein tarpeellisimmilla esineillä ulkomalaisten markkinain laskuun. Luottomme loppumisen mukana loppuu välttämättömyyden pakosta sotatarpeiden saantikin. Silloin voidaan meidät valloittaa paljain käsin.“

Kirjoittaja osoittaa sitte, ettei ruhlun kurssi riipu kansainvälisestä tavaranvaihdosta, koska sellaista ei ole, vaan puhtaasti poliittisista mielipiteistä maailman markkinoilla. Ruhlun laskenut aina tappioiden sattuessa sotarintamalla kuin myöskin seläisten tapausten jälkeen, jotka ovat puhuneet maan sisäisestä valtiollisesta rappaumisesta ja jollaisia ovat olleet Leninin juttu, Moskovan neuvottelukokous, Kornilovin selkkäus y. m. Kirjoittaja varoittaa senvuoksi liian rärkeistä taisteluista muiden maiden porvarillisia vastaan, sillä ne ovat omiaan vain suurentamaan sitä taloudellista sekasortoa, jossa maa jo on.

Kirjoittaja lopettaa seuraavaan paljon puhuvaan lauseeseen: „Venäjärakalle, jonka ympärillä niin uutterasti hyöri ja häärää sadat kansainväliset lapsenhoitajat ilman minkäänlaisia käytännöllisiä kokemuksia ja tarpeellista teoreettistenkin tietojen varastoa, on sanottava vain: — auta minua, Jumala, ystävästäni: vihahmiehistäni minä itsekin suoriudun.“

Uutta kirjallisuutta.

Suomenkielisiä:

Karjalan Sivistyseura ja Vienen Karjalaisten liiton toiminta loppuvuosinaan. Toimittanut Iivo Härkönen. Karjalan Sivistysseuran julkaisuja 1. Painettu Helsingissä 1917. Sivuja 50 p., hinta 1 mk. Saadaan tilata Karjalan Sivistyseuralta, os. joko Jyväskylä tai Helsinki.

Aunuksenkielisiä:

Ми он нече Карjalan Улендус-Сеура? (Mi on netse Karjalan Ulendys-Seura?) Karjalan Ulendys-Seuran kirjasto. Painettu Хелсингис 1917. Сивулоя (аехтенуо-лишколой) 11; хивда 10 коп.

Jälkitiedot.

Vieraat kansallisuudet Venäjällä.

Alueellisia uudistuksia ruvetaan laatimaan.

Sisäministeriö on jättänyt hallitukselle käsiteltäväksi ehdotuksen erityisen kansallisen osaston perustamisesta ministeriöön. Osaston tehtävä tulisi olemaan kansallisten kysymysten aineiston tutkiminen sekä toimenpiteiden suunnitteleminen, joiden avulla hallitus voisi ennen perustavaa kokousta huomattavassa määrässä järjestää eri kansallisuuksien ja yleisvaltiollisen vallan keskinäisiä suhteita, kuin myöskin ehdotuksen laatiminen alueellisista uudistuksista.

— Uusin yritys Venäjän hallinnon järjestämiseksi. Viimeisten tietojen mukaan muodostetaan Venäjän hallintos- varten viiden ministerin sotakabinetti, joka on valtiollisesti vaihtuva ja vastuunalainen työ- ja sotamiesedustajien neuvostolle, sen lisäksi tulee 15 ministeriötä ja niiden etunään 15 ministeriöhoitajaa, jotka ovat pysyviä ja joiden käsiin keskittyy kaikki virastotyö. — Lainsäädäntötoimia varten muodostetaan 150 henkilöä käsittävä parlamentti. Parlamenttiin tulee kuulumaan kaikkien valtiollisten puolueitten edustajia.

Tämä ehdotus on tehty vastaukseksi eri tahoilta tehtyihin vaatimuksiin vallanjärjestelystä. Täten muodostetun hallitusjärjestyksen ajatellaan kestävän perustavaan kansalliskokoukseen asti. — Birsch. Vjed.

Myöhemmin on työ- ja sotamiesneuvoston kokouksessa hyväksytty päätöslauselma, jossa vaaditaan hallituksen muodostamista yhdenlaatuisuusperiaatetta noudattaen. Hallituksen tehtävät on määritelty bolshevismisuuntaisessa päätöslauselmassa. Bolshevikkiläinen suunta on yleensä päässyt vaikuttamaan sekä hallitusasioissa että muutenkin Venäjällä.

— Kirkollisasiain ministeri Kartashew on eronnut.

— Eri kansallisuuksien edustajain kokous. Eräiden Venäjän kansallisuuksien toimesta on syyskuun 24 p. u. l. kokoonnuttu Kijeviin yhteiseen neuvottelukokoukseen.

Siinä esitti avajaispäivinä kasakkajoukkojen liittoneuvoston edustaja Wanow m. m. kasakkajoukkojen julistuksen, jossa huomautetaan, että Venäjä on muodostettava kansainväliseksi liittotasavallaksi ja tämä järjestettävä liittovaltaperusteella Yhdysvaltain mukaan, jolloin yhteisvaltakunnallisena kielenä kaikille liittotasavaltaan pyrkiille kansoille tulee olla venäjänkielen. Jokaisella liittoon kuuluvalla valtiolla on sen ohella oma kansallinen kieliensä.

— Venäjän valtiovelka on sodan johdosta kohonnut 9 miljardista ruplasta 35 miljardiin ruplaan.

— Salmiin pitäjään Suomen kreikanuskoisessa Karjalassa on perustettu oma kansallinen yhteiskoulu. Se avattiin syysk. 17 p. u. l. Aluksi toimii oppilaitos 2-luokkaisena, joihin on sisällytetty ensi luokalle 26 ja toiselle 7 oppilasta, sittemmin laajennetaan laitos aina 7-luokkaiseksi, yliopistoon johtavaksi. Johtajana laitoksessa toimii maisteri Pekka Setkainen ja muina opettajina maisteri neiti Marta Hosjainoff, op. I. Mihailow ja V. Tikka, kaikki Salmista. Koulua tukee Suomen valtio ja erityinen kannatusyhdistys, jolle on tehty m. m. seuraavat lahjoitukset: kauppias Paavo Jylhä 1000 mk., liikemies J. Tergijeff 1000 mk., kauppias J. A. Seise 100 mk. ja hra G. Seise 100 mk.

Savo-Karjalan Osake-Pankki

Osakepääoma 6 milj. markkaa.

Pääkonttori: Wiipurissa, Torkkelinkatu 18.

Haarakonttoreita:

Joensuussa, Lahdessa, Lappeenrannassa ja Savonlinnassa.

Ottaa talletuksia, antaa lainoja,

suorittaa kaikkia pankkitehtäviä.

Talletuksista maksetaan korko neljä kertaa vuodessa.

Tallettajille annetaan voitto-osuutta.

Karjalan oma maakuntapankki.

Ulkomailta.

— Liettua riippumattomaksi valtioksi. Liettuasta joka on nykyisessä sodassa joutunut melkein kokonaan Saksan valtausmaaksi, on Saksan hallitus päättänyt muodostaa itsenäisen riippumattoman valtion, myöntäen sille valtiopäivät ja valtakunnanneuvoston. — Puolan itsenäisyyden perusteita on samalta taholta laajennettu.

Paloja.

— Vaimo, rouva ja puoliso. Kun mennään raimisiin rakkaudesta, tulee silloin mies ja vaimo, kun naidaan mukavuus- syistä, tulee herra ja rouva ja järkiavoliitosta saadaan puoliso ja rouva-puoliso.

Vaimo rakastaa, rouva säilii, puoliso sielää miestänsä. Vaino on itseä varten, rouva vieraita varten, puoliso maailmaa varten. Kaikki vastukset kestetään vaimon kanssa, olosuhteisiin sopeudutaan rouvan kanssa ja suunnitelmia tehdään puolison kanssa. Taloudesta huolehtii vaimo, taloa hallitsee rouva ja valtiikkaa kantaa puoliso. Kun mies sairastuu, niin vaimo hoitaa miestään, rouva käy katsomassa ja puoliso tiedustelee vointia. Surut jakaa vaimo, rahat jakaa rouva, flot puoliso. Vaimo on lasten äiti, rouva niiden ystävättär ja puoliso esittelee niitä salongissa. Kun mies kuolee, niin vaimo itkee, rouva valittaa ja puoliso kulkee surupuvussa.

— Erilaisia kuolemantapoja. Laulaja vetää viimeisen vir- tensä. Vapaasukuinen viedään isänsä tykö. Juutalainen menee Abrahamin helmaan. Hurskas joutuu taivaan valtakuntaan. Maantienkiertäjä kulkee pois. Puhuja vaikenee ijäksi. Runo- lija kobaoa yläilmoihin. Kerjäläinen pääsee paremmille päi-ville. Haudankaivaja laskeutuu hautaan. Pappi joutuu Juma- lan kasvojen eteen. Sotilas nukkuu kunnian kentälle. Lyh- dynsyttyään elämänlamppu sammuu. Kellosepän viimeinen tunti lyö. Näyttelijä on esittänyt viimeisen osansa. Asianaja joutuu Herran tuomioistuimen eteen. Poutarhuri muuttuu maaksi jälleen. Merikapteeni saavuttaa ikuisen sataman. Torvensoi- taja on puhaltanut viimeisen sävelensä. Heinänlyöjän on vii- katemies korjannut. Ravintoloitsija on tyhjentänyt viimeisen lasinsa.

— Salmilainen lääkärin luona. — No, vellji, herra touhtur, katshos minun kipeidiä jalгаа?

— No onko sinulla kaksi markkaa?

— Ei, vellj, ole, vai etkö katshos hot yhtel silmäi yhtes markas?

— Erään aunukselaisen käsitys santarmin virasta. „San- tarmina tulisi tietää kaksi virstaa maan sisään, kaksi virstaa taivaan yläpuolelle, heittää inhimillinen luonto pois ja ottaa päälleen pedon luonto.“

Ryhtykää levittämään

Karjalaisten Sanomia

taksi sekä ensi vuodeksi!

Tilauhinta ensi vuonna 10 mk.

Liikemiehet ja kauppiat, ilmoittakaa asioistanne ja myytävistänne tässä lehdes- sä. Lehti leviää yli Vienen ja Anuksen Karjalan, samoin kaikkiin osiin Suomessa. Ilmoitushinnat 2 mk. palstasentimetri, pitem- piäaikaisista ilmoituksista alennusta.

Karjalaiset liikemiehet kaikkialla! Pi- täkääkää kunnia-asiananne ilmoittaa omassa lehdessänne, jo oman yhteenkuuluvaisuus- tenne vuoksi!

Karjalaisten Sanomain joulukuun nu- merot ilmestyvät yhdessä, tämän numeron kokoisena erikoisena julkaisuna nimellä

Karjalaisten Joulu-Sanommat.